

דברי משיח היתשלייה

התוועדות מוצאי ש"פ אחרי, מבה"ח וער"ח אייר

– חלק ב' –

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א
שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

הוספה: ימי משיח תשנ"ג

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

ה' תהא שנת פדות דגולה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ קדושים – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות מוצאי ש"פ אחרי, מבה"ח וער"ח אייר תשל"ח (חלק שני) ומשיחת אדר"ח אייר לתלמידים השלוחים למגדל העמק – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשל"ח" חלק שלישי (המוכן לדפוס).
בתור הוספה, בא יומן מתקופה זו בשנת ה'תשנ"ג (כקביעות שנה זו בימי השבוע) – תדפיס מתוך "ימי משיח – ה'תשנ"ג" חלק שני (שמכילים עתה לדפוס).

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות והיומן¹ – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"–תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנו ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובזה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשל"ח–ט, תשמ"ז ותשנ"ג–ד), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים. ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלמה, בהתגלות המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,
אדר"ח אייר ה'תשפ"ד (ה' תהא שנת פדות דגולה),
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

(1) היומן נערך ע"פ יומן "בית משיח 770" ו"בית חיינו" (כפר חב"ד), בתוספת פרטים ותיקונים ע"פ סרטי וידיאו.

— שיחה ב' —

יד. יש להתחיל מהעיקר, דאע"פ שמדברים בדיבור וחושבים במחשבה וכו', אומרים חכמינו במשנתם ש"המעשה הוא העיקר"⁷⁶, שהעיקר הוא שאח"כ יומשך במעשה בפועל.

וכמדובר כמה פעמים ההדגשה שבארצות הברית (ובמדינות דומות לה) זוהי כבר התחלת הקיץ, ומכיון שאז מתחיל זמן חדש בסדר הלימודים, ומתחילה גם ההכנה שהורים חושבים ורושמים את הילדים למחנה קיץ (בין אם כל היום, או מחוץ לעיר, או באיזה אופן שיהי').

וכאשר עושים כבר את ההחלטה, הרי מובן שקשה לשנות את זה, משא"כ כשתופסים זאת מלכתחילה ומחפשים את אלו שאותם יש להבטיח ("באוארענען").

והרי כל ספק הוא לחומרא: אם יש רק ספק שאולי צריכים להבטיח שירשמו לבית ספר על טהרת הקודש, ועאכו"כ במחנה קיץ על טהרת הקודש,

— שזהו "עאכו"כ", כמדובר כמה פעמים שמחנה קיץ הוא בזמן שאין בו לימודי חול, ועכ"פ אין חיוב ללמוד לימודי חול, ואם רק המחנה קיץ הוא כדבעי – יכולים להחדיר את הילד (בין אם זהו בן או בת) בלימודי קודש, ובהנהגה קדושה ע"פ השולחן ערוך, במשך כל היום כולו, בלי התערבות של חינוך הקשור עם ענינים היפך זה, ואפילו לא עם עניני רשות, כי הוא נמצא לגמרי ברשות של הנהלת מחנה הקיץ,

(76) אבות פ"א מי"ז.

ולכן נוגע עוד יותר, אפילו יותר מבבית ספר, ששם יש שעות ספורות, משא"כ במחנה קיץ הוא נמצא כל היום, ואם זה מחנה קיץ כדבעי – הוא נמצא בו כל יום וכל הלילה, במשך כמה שבועות, עד שיכולים לעשות ממנו ברי' חדשה⁷⁷ בענין התורה, שצריכה להיות באופן ד"בכל יום יהיו בעיניך חדשים"⁷⁸, ועד"ז במצוותי', עליהן נאמר "וחי בהם" (שזהו גם מהפרשה שקראו בשבת זו⁷⁹).

וב"וחי בהם" יש גם את שני הפירושים:

(א) הפירוש הפשוט, שיהודי חי, ומתי הוא חי ומתי החיים שלו ראויים לשמם – כאשר אלו הם חיים יהודיים אמיתיים, כשזהו "בהם", במ"ש בתחילת הכתוב – הענין דתורה ומצוותי';

(ב) ואז נעשה הענין השני שב"וחי בהם", כפי שמפרש המגיד⁸⁰, והצ"צ מבאר בארוכה⁸¹, "וחי בהם" – שהוא מחי' ("מאכט לעבעדיק") את המצוה, שתפילין וציצית וס"ת וכיו"ב הם כולם ענינים של קדושה, של מצוות, ומתי הם נעשים "חיים" ("אָפּגעלעבט און לעבעדיק") ובחיים בשלימותם – כאשר יהודי מניח את התפילין, ולובש את הטלית קטן או את הטלית גדול, והוא לומד בס"ת (או בספרים הנדפסים שבהם מודפסים ענינים של תורה), ורק אז זה נעשה תורה בשלימותה ומצוות בשלימותה, כמבואר בארוכה בדרושים, החל מהמאמר של המגיד ממעזריטש.

טו. וזה נוגע גם להשתדלות בעניני חינוך, כמדובר כמה פעמים בנוגע לתחילת הקיץ, ועד"ז גם בשנה זו.

ואדרבה – מכיון שזו נעשית שנה הקרובה יותר לגאולה, ש"ישראל נגאלין מיד" – הרי אז הוא ההכרח שלא ישאר ילד יהודי אחד בגלות מחינוך בלתי רצוי.

ואפילו כשבחינוך אין ענינים הסותרים, ע"ד עניני רשות (לא ההיפך ח"ו) – עדיין אין זה חינוך הרצוי, כי כל אחד מישראל הוא בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה [וכידוע תורת הבעש"ט בזה⁸²], והרי מובן שבן מלך בכלל, ועאכו"כ בנו יחידו של המלך, ועאכו"כ בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, צריך לקבל את כל מה שיכולים לספק לו, כראוי לבן מלך,

שאז אפילו "סעודת שלמה בשעתו" ג"כ אינו מספיק, כפסק דין הגמרא⁸³, ועאכו"כ כשזהו בנוגע לענינים רוחניים, למזון הגוף והנשמה גם יחד, שזהו יהדות, התורה ומצוותי'.

(80) אור"ת לח, ג (בהוצאת קה"ת, תשמ"מ ואילך – סימן קי).

(81) אור"ת אחרי ע' ק.

(82) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סקל"ג (קג, א). וש"נ.

(83) ב"מ פג, א (במשנה).

(77) ראה מדרש תהלים כה, א. שו"ת הרשב"א ח"א סקצ"א. שו"ע אדה"ז שם ס"ד ס"א (מהדו"ק). ס"ו ס"א.

(78) ראה פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז. ועוד.

(79) אחרי יח, ה.

ועאכו"כ בימי הילדות, דכפי שמחנכים ילד מקטנותו, זה נוגע אח"כ עד לזמן ש"גם כי יזקין לא יסור ממנה"⁸⁴,

וכפי שרואים זאת גם בפשטות בנוגע להטבה קטנה בגרעין שזורעים בארץ או בחיטה שזורעים בארץ (הטבה קטנה – כפי שנראה), כאשר גודל מהגרעין אילן נושא פירות – הטבה קטנה זו יכולה להביא, ומביאה, לשינוי עיקרי וגדול באילן ובפירות ופירי פירות שגודלים על האילן⁸⁵.

ולכן יש לעשות כל השתדלות, אפילו כשנראה שההשתדלות תפעל רק על שלושת השבועות של מחנה הקיץ (או רק על זמן קטן יותר או גדול יותר), ואפילו אם בלאו הכי הוא יתן את הילד למחנה קיץ שאין בו הנהגה הפכית, אבל ביכלתו לתת למחנה קיץ ולבית ספר ששם יש הטבה והוספה, וההשתדלות תוסיף בזה –

הרי "אל תהי בז ליום קטנות"⁸⁶: אין להסתכל על מה שנראה שזוהי הטבה קטנה, כי מדובר אודות ענין של תורה ומצוותי', שבזה "לא תהא יושב ושוקל"⁸⁷, כי יתכן שהקלה שבקלה נוגע יותר מהחמורה שבחמורה; ועאכו"כ כאמור בדוגמא בנוגע לגרעין הנזרע בארץ, שמהטבה קטנה בו יכול להיעשות – ונעשה – אח"כ שינוי עיקרי לכשיגדל ולכשיזקין.

טז. ועד"ז מובן גם בכל שאר המבצעים, שכאשר מדבר על כך עם עצמו, הוא עומד במעמד ומצב שנעשה תלמיד שהראש שלו משפיע ומחנך לכל שאר האיברים שיתנהגו כראוי,

שזהו בנוגע לאהבת ישראל ובנוגע לחינוך ובכל עשרת הענינים הכלליים, שאח"כ הם מתחלקים לכל עניני טוב וקדושה.

ועאכו"כ כשמדברים ופועלים עם השני, שאז ענין החינוך שבזה הוא בהדגשה יתירה.

יז. ובזה ישנו סיוע, בכואנו זה עתה מימי הפסח:

בפסח הי' "ופסח הוי"⁸⁸, שהקב"ה פסח ("הָאֵט אִיבֶעֱרַגְעִשְׁפְּרוֹנְגֶען"), וישראל "צדיקים דומים לבוראין"⁸⁹, "ועמך כולם צדיקים"⁹⁰ – שלכל אחד מישראל ניתן כח לעשות ג"כ את הפסיחה מההרגל שלו הבלתי רצוי, ואפילו מההרגל רצוי שאצלו נעשה כבר טבע (וזוהי טבעיות טובה).

(87) דב"ר פ"ו, ב. תנחומא עקב ב.

(88) בא יב, כג.

(89) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ח. ועוד.

(90) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

(84) משלי כב, ו.

(85) ראה שיחת אור לעשרה בטבת (לעיל ח"ב ע'

184). וש"נ.

(86) ע"פ זכר' ד, י.

וכאשר מדובר אודות עניני טוב וקדושה, שאין להם הגבלה כי הם קשורים עם הקב"ה שהוא אין סופי – הרי מובן שתמיד יכול להיות "מעלין בקודש"⁹¹, ובמילא מובן שצריך להיות תמיד "מעלין בקודש",

ועד באופן שאינו הולך בעלי' מדרגא לדרגא, אלא בעלי' ד"מדלג" ו"מקפיץ"⁹², עלי' שלא בערך, בדוגמת כפי שהי' בפסח, שקפצו ("ארויסגעשפרונגען") מארץ מצרים "ערות הארץ"⁹³, למעמד ומצב ד"ובני ישראל יוצאים ביד רמה"⁹⁴, ולמעמד ומצב ד"לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"⁹⁵.

ומכיון שניתנים כחות לזה, מיתוסף – נוסף על החיוב שלו לעשות כן מפני שזה ציוויו של הקב"ה – שאם ח"ו הוא אינו עושה זאת, או אינו עושה זאת בשלימות, נמצא שלא ניצל את הכחות הנוספים שהקב"ה נתן לו, שזה מורה על העדר הכבוד והעדר היחס והעדר ההערכה להקב"ה שנתן לו כחות אלו על מנת שישתמש בהם.

והרי כל אחד מישאל וכל בני ישראל הם בחזקת כשרות⁹⁶, ובפרט בבואנו מפסח שאז הי' "כקטן שנולד דמי"⁹⁷, כמ"ש בנבואת יחזקאל בארוכה⁹⁸, ובמילא אז אין צריכים להתחשב עם כל העבר, הוא נעשה עכשיו ברי' חדשה, ויכול ללכת לבטח דרכו, וללכת גם באופן של עלי' "מחיל אל חיל"⁹⁹, ועד בעלי' שלא בערך.

יח. ואז זוכה לקיץ בריא וקיץ מוצלח וקיץ שמח, כי זה נעשה קיץ יהודי,

שאינו מדגישים מיד בשבת הראשונה לאחר ימי הפסח ש"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא"¹⁰⁰, ומסבירים שזה קשור (כפי שנאמר מיד בהתחלת פרק ראשון¹⁰¹) עם שלושה דברים שעליהם העולם עומד, שזהו תורה ועבודה וגמילות חסדים, שאלו הם הענינים הכלליים הכוללים את כל התורה ומצוותי', וגם "כל מעשיך לשם שמים"¹⁰² ו"בכל דרכיך דעהו"¹⁰³.

ואינו מפחד מכך שיש כל כך הרבה תורה וכל כך הרבה מצוות וכיצד יסתדר? – כפי שמסיימים לאחר אמירת הפרק ש"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"¹⁰⁴, שזהו ענין של זכות להם, כמבואר בארוכה במפרשי המשנה¹⁰⁵.

99) ל' הכתוב – תהלים פד, ח.

100) סנהדרין שם.

101) אבות פ"א מ"ב.

102) שם פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

טושו"ע או"ח סל"א. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 646 בהערה ד"ה כל מעשיך לשם שמים.

103) משלי ג, ו. רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ז

או"ח סקנ"ז ס"ב.

104) מכות כג, ריש ע"ב (במשנה).

105) פרש"י שם ד"ה לזכות את ישראל.

91) ראה ברכות כח, א. וש"נ. ובכ"מ – נסמנו באגרות-קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חכ"ט ע' רעט הערה ד"ה להעלות בקודש.

92) שה"ש ב, ח.

93) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד בסופו.

94) בשלח שם, ח.

95) ירמ"י ב, ב.

96) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ב ה"ב.

97) ראה לקו"ש חג הפסח שנה זו (ח"ז ע' 71)

ובהערה 6.

98) טז, א ואילך. וראה במפרשים שם.

ואז הולכים לקבל את התורה, שהרי אלו הימים שבין פסח לשבועות, שזהו המשך אחד ד"תמימות התיינה"¹⁰⁶, "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"¹⁰⁷, שכבר ההכנה לזה היא ג"כ עבודת האלקים, כאשר מתכונן לזה כדבעי.

וכן תהי' לנו – בהנהגת כל אחד ואחת, החל מהתחלת ימי החול, ואח"כ בהמשך ימי החול, ועד באופן ד"שבע שבתות"¹⁰⁶, שיהיו באופן ד"תמימות", ויהיו באופן ד"לכם"¹⁰⁶, שיהודי מרגיש שזהו ענין שלו, וזה חודר בו לגמרי.

ואז יהיו כל הענינים הקשורים לזה, החל ממתן תורה, שבכל יום ויום ישנו הענין (כמו שאומרים בברכה) ד"נותן התורה" לשון הוה"¹⁰⁸, ובלשון חז"ל"¹⁰⁹ ש"כל תלמיד חכם שקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו", שכאשר מתיישב ללמוד תורה שבכתב ("קורא") או תורה שבע"פ ("שונה"), לומד הקב"ה עוד פעם מלכתחילה, ונותן לו תורה שבכתב ותורה שבע"פ.

יט. ואז גם נעשית בקרוב ממש התוצאה שבזה, ש"אם בחוקתי תלכו (שתהיו עמלים בתורה) ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"¹¹⁰, אז יהיו כל הברכות המפורטות בפסוקים שלאחרי זה, והברכה העיקרית "אם שלום כאן הכל כאן"¹¹¹, "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד"¹¹², היכן שיהודי רק נמצא, ועאכו"כ ב"ארץ" כפשוטה, בארץ הקודש "אשר . . עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹¹³,

דעי"ז ש"ואולך אתכם קוממיות"¹¹⁴, שהקב"ה רוצה ונותן כח ומנהיג את כל אחד מישראל שיעמוד "בקומה זקופה"¹¹⁵, והיהודי מתנהג כך ואינו מתפעל מכל הרוחות המנשבות בעולם, ומכל דברי שטות והבלים ש"רגשו גוים ולאומים יהגו ריק"¹¹⁶, והוא מחזיק בהקב"ה, "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם"¹¹⁷,

ואז יתן את "אויביכם לפניכם"¹¹⁸, באופן ש"חרב לא תעבור בארצכם"¹¹², אפילו חרב של שלום"¹¹⁹,

ותהי' שלימות הארץ לגבולותי', כפי שניתן לכל אחד מישראל ולכל בני ישראל בתור נחלת עולם, בגבולות כמבואר בתורתנו "תורת אמת" – שזה יהי' עוד בימים האחרונים של הגלות,

(113) עקב יא, יב.
 (114) בחוקתי שם, יג.
 (115) פרש"י עה"פ.
 (116) תהלים ב, א.
 (117) בחוקתי שם, יב.
 (118) שם, ח.
 (119) תענית כב, ב.

(106) אמור כג, טו.
 (107) שמות ג, יב.
 (108) ראה של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. וש"נ.
 (109) ראה תדבאר רפי"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.
 (110) ר"פ בחוקתי (כו, ג) ובפרש"י.
 (111) ראה תו"כ ופרש"י עה"פ שבהערה הבאה.
 (112) בחוקתי שם, ו.

וזה תהי' הכנה, ביחד עם שלימות התורה, שבני ישראל יהיו (כאמור לעיל) במעמד ומצב של "בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם", שלימות התורה ומצוותי, שזה פועל את שלימות העם,

וכל שלושת השלימויות, הקשורות עם שלושת העמודים ושלושת הדברים שעליהם העולם עומד, יביאו את העמידה והתוקף והקיום, כסיום הפרק¹²⁰ "על שלושה דברים העולם קיים", בימים האחרונים של הגלות – שדוקא זוהי הדרך שיהי' שלום בעולם בזמן הגלות.

וזהו גם הכנה לגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן שישאל נגאלין מיד, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו – עי"ז שבני ישראל מחזיקים את עצמם (עוד בהיותם בגלות) באופן של "קוממיות",

בדוגמת כפי שהי' ב"מי צאתך מארץ מצרים"¹²¹, שעוד בהיותם במצרים עמדו ב"יד רמה", ובמילא היתה גם היציאה "ובני ישראל יוצאים ביד רמה",

כן תהי' לנו, למטה מעשרה טפחים, ובאופן דטוב הנראה והנגלה.

פ. כאן גם הזמן להשלים עכ"פ חלק מהנקודות שדובר אודותן בהתוועדות דאחרון של פסח:

בנוגע למאמר¹²², שאלו: מה הקשר בין מה שנאמר¹²³ "בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך"¹²⁴ לענינים שדוברו במאמר?

והקשר הוא, כי כללות הנקודה היתה "כימי צאתך מארץ מצרים", כדמפרש בזהר¹²⁵ שזה קאי על כל הימים שלאחר ט"ו ניסן בשנה הראשונה לצאתם מארץ מצרים, עד לגאולה העתידה לבוא, שאת ימים אלו משווים לענין ד"אראנו נפלאות".

ולכאורה, נמצאים בגלות וחושך כפול ומכופל?

וזהו ההסברה, דמכיון ש"לעושה נפלאות... לבדו"¹²⁶, ורק ש"אותותינו לא ראינו"¹²⁷, אבל הם נמצאים בכל יום ויום [דמ"ש בהגדה¹²⁸ "בכל דור ודור" פירושו יותר בפרטיות "בכל יום ויום"], אלא שהם ניסים כל כך נפלאים עד ש"אין בעל הנס מכיר בניסו"¹²⁹, ורק "לעושה נפלאות... (שמזה יודע רק) לבדו".

ולכן לומדים מ"מי צאתך מארץ מצרים" – כולל גם ימים שהם ימי הגלות דחושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא ג"כ בכלל זה – על "אראנו נפלאות".

(125) ח"ג קעו, א.

(126) תהלים קלו, ד.

(127) שם עד, ט.

(128) מפסחים קטז, ב (במשנה).

(129) נדה לא, א.

(120) משנה יח.

(121) ל' הכתוב – מיכה ז, טו.

(122) ד"ה כימי צאתך (לעיל ע' 234 ואילך).

(123) שם (לעיל ס"ע 237).

(124) נוסח הגש"פ, ממכילתא בא יג, ח.

כא. ובעבודת האדם זה מתגלה וניכר בהגדרה ובתנאי "בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך":

לכאורה, אינו מובן כלל: יש כלל בתורה, ועד בהלכה (כפי שמביא אדמור"ר הזקן בשולחן ערוך¹³⁰), ש"כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה"¹³¹, וכמדובר לעיל¹³² שכל העוסק בתורת הבית "ומוצאיו ומובאיו"¹³³, איתא בתנחומא¹³⁴ ש"אני מעלה עליהם" כאילו שהם בונים אותו.

ולמה צריכים שיהי' "מצה ומרור מונחים לפניך"? הי' צריך להיות מספיק שילמד אודות מצה ואודות מרור (וילמד את זה עם כל ה"שטורעם" כפי שצריכים ללמוד תורה), שאז אומרת "תורת אמת" ש"כל העוסק בתורת כו' כאילו הקריב", ועד"ז בנוגע למצה ומרור.

ובפרט ע"פ המבואר בקונטרס אחרון¹³⁵ שכאשר תופס אתרוג (לדוגמא), הוא אחוז מלכות דאצילות בידי ממש, עם המהות דמלכות דאצילות, ואח"כ גם מוסיף שכן הוא גם כאשר לומד הלכות אתרוג,

[דאין זה כמו כאשר מכוון את הכוונות של אתרוג, שאז אינו יודע מהותו, אלא רק את הענין דמציאות, ואין זה אותו דבר, משא"כ כשלומד את תורת האתרוג, זהו גם ענין המהות],

ועד"ז (כפי שממשיך שם) כשלומד את סודות התורה, ומביא על זה את הראי' "כמ"ש¹³⁶ זאת התורה", שזהו גם המהות;

ואעפ"כ, כאן מודגש דוקא ("פסח ומצה ומרור" – בזמן שבית המקדש הי' קיים¹³⁷, ובזמן הגלות עכ"פ) "בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך".

והביאור גופא מובן ע"פ מ"ש בקונטרס אחרון הראי' על זה "כמ"ש וזאת התורה": מתי "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה" – כשאין לו את האפשרות להביא עולה.

ועד שאפילו אז אומרת הגמרא בשבת¹³⁸ שאמר ר' ישמעאל "כתב על פנקסו . . . לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמינה".

רמז שפכ.
 (135) ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב).
 (136) צו ז, לו.
 (137) שבלי הלקט סרי"ח. וראה פרש"י עה"פ שבהערה 124.
 (138) יב, ב.

(130) או"ח מהדר"ת ס"א ס"ט. מהדר"ק ס"א ס"א.
 וראה גם הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"א.
 (131) ראה מנחות בסופה. לקו"ש חיי"ח ע' 413 הערה 25. וש"נ.
 (132) שיחה שבהערה 66 (לעיל ע' 252).
 (133) יחזקאל כג, יא.
 (134) צו יד. וראה גם ויק"ר פ"ז, ג. יל"ש יחזקאל

דלכאורה הוא למד את ההלכות, וזה מספיק עבור הזמן שבו אי אפשר להביא חטאת? אלא, כאשר רק אפשר להביא את החטאת – אז הוא חייב להביא חטאת, ואדרבה – "חטאת שמינה", ואז אין זה אותו ענין כמו "מצה ומרור מונחים לפניך"¹³⁹.

ומדוע באמת אין זה אותו ענין אפילו כשיש לו את שתי האפשרויות? – זה מובן מהדרושים¹⁴⁰ המבארים את המעלה שיש בגשמיות, ואת המעלה שיש בגוף לגבי הנשמה, ואת המעלה שיש בגשם העולם לגבי הגשם של יהודי [שלכן "לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' (שבלחם) יחי' האדם"¹⁴¹, אע"פ שיש לו את ה"מוצא פי הוי'" שבאיבריו, כמבואר בארוכה בדרושים] – שעד"ז הוא בנוגע למעלת הניסים שהם באופן ד"לעושה נפלאות . . לבדו" לגבי הניסים הגלויים.

וזהו גם הקשר בין "מצה ומרור" לענין זה.

כג. וזהו גם הקשר עם המדובר במאמר¹⁴² שזה קשור עם קושי הגלות, עבודת הפרך שהיתה במצרים:

זה מובן גם מהדרושים¹⁴³ המבארים את הכרח הענין דגלות מצרים, "כור הברזל"¹⁴⁴, דע"ז שביירו וזיככו את גשמיות העולם, הי' יכול להיות אח"כ הענין דמתן תורה באופן שזה יחדור גם את הגשם.

והטעם שכן הוא באמת – הוא מצד המעלה שישנה בגשם,

נוסף על הנקודה הנוספת – בדוגמת מה שנאמר שכדי להגיע לנקודת החכמה הוא דוקא ע"י "יגיעת" שאז דוקא "ומצאת"¹⁴⁵, כמבואר בארוכה בהמשך ס"ו¹⁴⁶ מדוע דוקא ע"ז ש"דחקין למילה דחוכמתא"¹⁴⁷ באים ל"עדן", "עין לא ראתה אלקים זולתך"¹⁴⁸, שכל זה הוא ע"י יגיעה, שזהו בדוגמת קושי הגלות שהי', ועד"ז היגיעה עכשיו ע"י "חומר דא קל וחומר ובלבנים דא ליבון הלכתא"¹⁴⁹, כמבואר בארוכה בתו"א בדרושי שמות¹⁵⁰ על "אנכי אעלך גם עלה"¹⁵¹.

כג. כמו כן שאלו בשייכות ובקשר עם המדובר¹⁵² שכיצד להעלים על נס שנמשך מעצמות בחושך הגלות, מכיון שזה נמשך מעצמות? וההסברה בזה היתה שאלו הם

(145) מגילה ו, ריש ע"ב.

(146) ע' עח.

(147) זח"א קל, ב.

(148) ישע"י סד, ג.

(149) זח"ג קנג, א.

(150) מט, א.

(151) ויגש מו, ד.

(152) מאמר שבהערה 122 (לעיל ע' 236-7).

(139) ראה שו"ת לב חיים (לר"ה פאלאג'י) ח"א או"ח סכ"ט.

(140) ראה לקו"ת צו יג, ב. ובכ"מ.

(141) עקב ח, ג. ראה ל"ת להאריז"ל עה"פ. פע"ח שער (כז) יוהכ"פ פ"א. ספר הליקוטס להאריז"ל בתחלתו.

(142) שבהערה 122 (לעיל ע' 237).

(143) תו"א יתרו עד, סע"א-ב. ובכ"מ.

(144) ואתחנן ד, כ. מלכ"ס-א ח, נא. ירמ"י יא, ד.

הניסים הנמצאים בזמן הגלות, ובכלל באופן ד"לעושה נפלאות . . לבדו", ש"אין בעל הנס מכיר בניסו",

שעל זה עוררו, שאעפ"כ, כיצד אפשר לכסות על הנס שבזה, שיהי' נראה שזהו טבע? אלא, שהפרט שזהו נס – לא זהו הענין דעצמות; הענין דעצמות הוא שיש ענין זה במציאות כך וכך, אך מה שזהו נס או טבע – זה קשור גם גילויים והארות. ובמילא, הגלות מכסה על פרט זה שזהו נס, אבל אינה מכסה על עצם הענין.

משא"כ בניסים הגלויים, כמבואר בשער האמונה לאדמו"ר האמצעי¹⁵³ (כמוזכר לעיל¹⁵²), הוא מכסה על ענין ה"נפלאות" שבזה: אצלו זה נפלא ומופרש ומובדל מהידיעה שלו, הוא יודע את המציאות אך לא את המהות; משא"כ בנס שבו מכוסה הפרט שזהו נס – מהות הענין הוא בגלוי, שמהות הענין הוא עצמות (משא"כ הענין שהגילוי שלו הוא אם זהו באופן ניסי או באופן טבעי וכו').

ועד"ז מצינו גם בכללות התהוות היש, שישנו כפי שהיש נמשך מעצמות, ובלשון אגרת הקודש¹⁵⁴ שרק ממה שלא קדמה לו סיבה ועילה ח"ו נעשית מציאות היש; ואח"כ ישנם הפרטים של היש, בדוגמת ההארות והגילויים שבזה (כמדובר לעיל), הקשורים עם ענינים שלמטה מזה.

כד. דרך אגב, מכיון שגם זה נזכר במאמר¹⁵⁵ – יש דבר נפלא, דיחנו כפי שהענין מבואר בדרושי חנוכה, וכפי שמבואר בדרושי פורים:

בשני המקומות מובא בנוגע להתהוות, שבכל ענין שנתהוה יש שני אופנים (ולא שני אופנים שאינם ביחד, אלא בכל ענין יש את שני הענינים): ענין אחד ש"בדבר הוי' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"¹⁵⁶, וענין שני ש"כל אשר חפץ הוי' עשה בשמים ובארץ"¹⁵⁷.

ובדרושי חנוכה זה מבואר באופן הפכי מבדרושי פורים: במקום אחד¹⁵⁸ מבואר, שמכיון שבכל דבר יש חומר וצורה, החומר נעשה "בדבר הוי' (שמים נעשו)", שכאשר נאמר "יהי רקיע"¹⁵⁹ נעשתה התהוות הרקיע; אך צורת הרקיע והפרטים שברקיע אינם נמצאים בדיבור, והם נעשו מ"כל אשר חפץ הוי' עשה" – מחפץ הוי'.

ואח"כ ישנו הביאור ההפכי¹⁶⁰, דמכיון שבכל דבר יש חומר וצורה, התהוות החומר שנעשה יש מאין, שזה יכול להיות רק מצד מה שלא קדמה לו סיבה ועילה ח"ו, עומד בגלוי ב"כל אשר חפץ הוי' עשה" [ולכן זהו בשוה הן בשמים והן בארץ, "את השמים

(153) פט"ו (ל, ב).

(154) סימן כ (קל, ריש ע"ב).

(155) כך נאמר בשיחה. ואולי הכוונה, שבקשר להמוזכר במאמר אודות "נפלאות" – יש דבר נפלא (כדלקמן בפנים), ועצ"ע. המו"ל.

(156) תהלים לג, ה.

(157) שם קלה, ו.

(158) תו"א מקץ מא, ד ואילך. אוה"ת חנוכה (כרך ה)

תתקמד, ב ואילך.

(159) בראשית א, ו.

(160) תו"א מג"א צב, ב ואילך. שערי אורה שער

הפורים עח, א ואילך. אוה"ת מג"א (קה"ת, תש"נ) ע'

פב ואילך.

ואת הארץ אני מלא¹⁶¹, סובב כל עלמין; משא"כ הפרטים והצורה שבדבר נעשה כאשר זה יורד ונמשך במלכות, שמשם נעשית ההתחלקות לכל הפרטים "בדבר הוי", ומשם נעשים כל פרטים אלו כפי שנמשכים אח"כ ברקיע, שמים וארץ וכו'.

והפלא הוא, שבכל דרושי חנוכה ("וואו נאָר אַ דרוש פון חנוכה") נתבאר באופן המבואר בתו"א בדרושי חנוכה, ובכל דרושי פורים, בדוגמת ד"ה "יביאו לבוש מלכות" – נתבאר באופן כזה; ואח"כ נמשך גם בקונטרס עץ החיים¹⁶², ובדרושי רבותינו נשיאינו שבהם מובאים ענינים אלו.

עכ"פ בנוגע לעניננו, בזה שמכסים על הענין שזהו נס – מכסים רק על הגילוי, כי לא זה הוא ענין העצמות.

כה. ועד"ז יש עכ"פ פרטים אחדים בנוגע לענין דתוספת שבת (כמדובר לעיל¹⁶³), דאיתא במכילתא¹⁶⁴ שעל שבת כתיב "זכור"¹⁶⁴ ו"שמור"¹⁶⁵, ששבת היא בדוגמת "זאב שהוא טורף מלפניו ומלאחריו", שזהו "זכור" לפניו ו"שמור" מלאחריו,

והגמרא¹⁶⁶ לומדת את תוספת שבת (וכך מובא גם הפסק דין בשולחן ערוך¹⁶⁷, ועד בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן¹⁶⁸) מההוספה שישנה בנוגע ליום הכיפורים, שגם בו צריכה להיות הוספה מלפניו ומלאחריו, ושם לומדים מ"מערב עד ערב תשבתו שבתכם"¹⁶⁹ שצריכה להיות פעולת האדם – "תשבתו".

ולכן, כמדובר לעיל בארוכה, אלו הם שני הענינים שבהם: ענין אחד (בלשון שמביא אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך) שמצות עשה מן התורה שיהודי יוסיף; וכן ישנו כ"זאב הטורף", ששבת עצמה טורפת.

ובעצם, מצד הגמרא והמכילתא בלבד, הי' אפשר לומר ש"מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי"¹⁷⁰, היינו ששניהם סוברים שבשבת יש ענין ששבת עצמה טורפת, ושניהם סוברים שמצוה על האדם להוסיף* על שבת ויו"ט ויום הכיפורים** (ועד אפילו בתשעה באב, כמבואר הראיות על זה בגמרא¹⁷¹),

(* היינו, לקדש תוס' זו, ע"ד שצ"ל "לקדשו" דשבת עצמו אף דמקדש וקיים (דאא"פ לומר שנוסף למה שהשבת טורף מצ"ע ישנו חיוב על האדם להוסיף, (כי כל הכתוב מדבר בהוספה על העיקר ולא על תוספת).

** אלא שפי' זה דוחק הוא – דלפי"ז הפי' בהוספה מחול על הקודש דשבת אינו כמו ביו"ט, דביו"ט הרי"ז הוספה ממש, ובשבת – רק לקדש התוס' שהשבת טורף מצ"ע.

(167) ראה ב"י ושו"ע או"ח סרס"א ס"ב.

(168) או"ח שם ס"ד. סתר"ח ס"א.

(169) אמור כג, לט.

(170) ל' חז"ל – ב"מ יא, רע"א. ובכ"מ.

(171) כך נאמר בשיחה. וראה הנסמן בהערה הבאה.

(161) ירמי' כג, כד.

(162) בתחלתו (ע' 15 ואילך).

(163) שיחה שבהערה 66 (לעיל ע' 248 ואילך).

(164) יתרו כ, ח.

(165) ואתחנן ה, יב.

(166) ר"ה ט, א. יומא פא, ב.

והחילוק הוא רק שבלשון הברייתא (שבגמרא) "שבתות מנין" השאלה אינה מנין היא הראי' שיש הוספה לשבת, אלא מנין היא הראי' שבשבת יש חיוב על האדם להוסיף. אבל זהו מצד הגמרא והמכילתא אם היו לומדים זאת מבלי לדעת מה איתא בפוסקים; אבל מכיון שאיתא בפוסקים רק שמצות עשה מן התורה על האדם להוסיף, ולא מביאים את החיוב שהאדם חייב להימנע ממלאכה מפני ששבת עצמה טורפת – זהו סימן שאין פוסקים לפי המכילתא. וחייבים לומר שהטעם שאין פוסקים לפי המכילתא הוא כי יש מישהו החולק על המכילתא, והרי מי שיכול לחלוק על המכילתא הוא רק הברייתא המובאת בגמרא.

ומזה מובן, שגדולי ישראל ומפרשי הש"ס למדו שהלשון בגמרא שולל את פירוש המכילתא.

כו. ועד שאח"כ היתה גם הערה שגם עלי' יש להשיב – כמדובר כמה פעמים שבכל ענין צריכה להיות נפקא מינה לפועל, ושאלו מהי הנפקא מינה לפועל האם שבת טורפת מצד שבת או מצד זה שעל האדם להוסיף:

דובר בזה, שהחילוק הוא שזהו ענין של מצות עשה, שמצוה על האדם להוסיף, אבל זה שעושה אח"כ מלאכה נעשה ענין של ל"ת, דאפילו אם אין זה החומר של ל"ת שבעצם יום השבת, אעפ"כ יש בו ענין של ל"ת.

אמנם, זוהי נפקא מינה הנוגעת לאופן עשיית התשובה, אך אין זה נוגע למעשה בפועל.

והנפקא מינה למעשה בפועל היא פשוטה ביותר – כאשר יודע בעצמו שהוא לא הוסיף על שבת, ואח"כ בא אליו ענין של עונג שבת, שביכלתו להוסיף בעונג שבת אם הוא יבשל תבשיל נוסף, או יכניס מרשות הרבים לרשותו (רשות היחיד) כלי או מאכל שעל ידו יתוסף אצלו בעונג שבת, ועד בענין דהדלקת נר שבת (אם מאיזו סיבה שתהי' לא הדליק עד סמוך לבית השמשות),

סאז נעשה החילוק: אם הוא קיבל על עצמו תוספת שבת – אסור לו להדליק נר שבת, אבל אם הוא לא קיבל על עצמו תוספת שבת, אף שהוא עבר על המצות עשה, הרי כאשר בא הענין דנר שבת – הוא מחוייב להדליק ע"פ תורה*, אע"פ שאצל יהודי שני זהו סמוך לבין השמשות (שזהו השיעור הכי קצר בנוגע לתוספת שבת).

(* דכשאינו רוצה להוסיף מחול על הקודש – מותר לו לעשות כל מלאכה (ראה ס' תוספת שבת סרס"א סקי"ג – הובא בבאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ רס"ג ח"א קצט, סע"ג).

ומה שהובאו דוגמאות הנ"ל – כי גם כשרוצה להוסיף מחול על הקודש – צ"ע מאי עדיף – עונג [משך דש"ק (אף דנשי"ק דרבנן, אבל עונג בכלל עיקרו מהתורה), או הוספת רגע לרגע זו. וכן י"ל נפק"מ במ"ע מה"ת – החזרת אבדה (מרה"ר לרה"י). ועוד.

כמה דברים אמורים – לדעת הש"ס, שזוהי הוספה התלוי' באדם; אך לדעת המכילתא ששבת עצמה "טורף מלפניו ומלאחריו", אין נפקא מינה אם קיבל או לא, אלא כשזהו סמוך בשיעור הכי קטן דתוספת שבת – השבת עצמה כבר טרפה, ואסור לו להדליק נרות שבת, או להכניס את המאכל לרשות היחיד מרשות הרבים, ועד"ז בשאר ענינים של עונג שבת.

פז. ויהי רצון, כמדובר לעיל, שמהתוספת שישנה בנוגע לשבת דאזלינן מיני', שהרי נמצאים במוצאי שבת, שגם הענין ד"מלוה מלכה", ליווי המלך והמלכה, הוא פרט בכבוד השבת,

ועאכו"כ בנוגע לאחרון של פסח, שאז הי' הן הענין דשבת והן יו"ט, ועד"ז גם עכשיו בנוגע לזה שמשבת נכנסים לראש חודש, דאע"פ שבראש חודש לא מצינו את ענין ההוספה, אבל יש לומר במכל שכן וקל וחומר מתשעה באב, שגם הוא אינו נלמד מפסוק, ואעפ"כ (כמובן מהש"ס וכמה מקומות¹⁷²) גם בו יש את ענין ההוספה, עאכו"כ בנוגע לעניני ראש חודש, שבו נשי ישראל הכשרות נוהגות באיסור מלאכה¹⁷³, ועד כמובא בפרקי דרבי אליעזר¹⁷⁴ גודל הענין בזה וכו', ועד"ז בשאר הענינים הקשורים עם ראש חודש, יש גם מקום לומר שגם בראש חודש צריכה להיות הוספה מלפניו ומלאחריו*, וכפי שרואים גם בפועל, שבמנחת שבת שלאחריו בא מיד ראש חודש אין אמרים "צדקתך צדק" מצד הענין שאח"כ בא ראש חודש¹⁷⁵ –

שמכל הוספות אלו נזכה בקרוב ממש שהקב"ה יוסיף, "יוסיף . . שנית ידו", כמ"ש בנבואת הגאולה¹⁷⁶ בנוגע לצאת בני ישראל מהגלות.

ויוסיף בארץ ישראל, כההבטחה ש"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"¹⁷⁷, אבל אין זה בדוגמת עיקר ארץ ישראל, אפילו לעתיד לבוא, שאז גם ארץ ישראל תהי'

(* במג"א ר"ס תיט הביא מהש"ס דאין לר"ח תוס' – אך זהו ע"פ הפס"ד אשר ע"פ הברייתא דר"ה ויומא דתוס' הוא בכ"מ שנאמר שבות (והועתק בשו"ע אדה"ז)*, ולכן אינו בת"ב (ות"צ)** ור"ח – משא"כ למי¹⁷² דיש תוס' בת"ב, מובן במכ"ש בנוגע לר"ח, כנ"ל.

(* אף שבב"ח לטווא"ח ר"ס תר"ד כתב דברייתא הנ"ל היא אליבא דר"י ואנו פסקינן כר"ע, הרי בשו"ע אדה"ז מפורש שהמקור – הברייתא. וכ"מ קצת בב"י ר"ס תרח (שהוא המ"מ לשו"ע שלו) שמציין ליומא ותו לא (משא"כ בב"ח). אך רא"י גמורה אינה – ד"ל דסומך על הזכירו לאח"ז נ"כ הרמב"ם. אבל בסתר"ד כתב ש"ל כהב"ח, שהטור פסק כר"ע. ואדה"ז בשו"ע (ר"ס תרח) מתרץ קושית הב"י (שהוא כל היסוד מכריחה ה"י"ל).

(** ובפרט שמודגש בשו"ע אדה"ז פעמיים שההוספה היא על הקודש – ומאי קדושה איכא בת"ב ות"צ?)

172) ראה ב"י לטווא"ח ס"ו ס' תקנ"ג. וראה צפע"נ כללי התורהמ"צ מע' תוס' ובהנסמן שם.
173) ראה תשב"ץ ח"ג סרמ"ד. שו"ע או"ח סתי"ז ס"א.
174) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח (פ"א), ג. יל"ש ישע"י רמז תקג. לקו"ת מסעי פט, ב.
175) טווא"ח סרצ"ב. מג"א שם סק"ג. שו"ע אדה"ז שם ס"ז.
176) ישע"י יא, יא.
177) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח (פ"א), ג. יל"ש ישע"י רמז תקג. לקו"ת מסעי פט, ב.

במעמד ומצב (כדאיתא באותו דרוש, באותו מאמר רז"ל) ש"עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל", דמזה מובן גם גודל העילוי שאליו תתעלה ירושלים.

וכל הוספות אלו, מכיון שהקב"ה "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"¹⁷⁸, שהם יוסיפו מחול על הקודש – עאכו"כ שהקב"ה צריך להוסיף מן הגלות אל הגאולה, ולאחר כל השקלא וטריא והפלפולים, הנה כידוע פתגם אדמו"ר מהר"ש להצ"צ¹⁷⁹ שרוצים גאולה כפשוטה למטה מעשרה טפחים, וגאולה ממש נשמות בגופים, ו"בנערינו ובזקנינו . . . בבנינו ובבנותינו"¹⁸⁰, ועד ש"לא תישאר פרסה"¹⁸¹, גאולה האמיתית והשלימה, ובאופן של "מיד", לקבל פני משיח צדקנו, ויולכנו קוממיות לארצנו.

— שיחה ג' —

כה. עוד נקודה אחת קודם הסיום שלא נזכרה לעיל (ס"י) – שיש גם נקודה נוספת במוצאי שבת זה, שזהו מוצאי שבת פרשת אחרי (או כפי שנקראת לפעמים גם בשתי התיבות: "אחרי מות").

וכמדובר כמה פעמים, בכל ענין בתורה יש הוראה, והוראה מכך שזה קורה ביחד עם עוד ענינים, בדוגמת המדובר עכשיו שזוהי השבת שבסיום ניסן והתחלת אייר, והשבת הבאה מיד אחרי אחרון של פסח, עם כל שאר הפרטים המפורטים לעיל – שיש בו גם את ההוראה מאחרי.

וכמדובר, "שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש" מבטא את הנקודה העיקרית של כל הענין (כתורת הבעש"ט¹⁸²); ו"מנהג ישראל תורה הוא"¹⁸³ שפרשה זו נקראת בשם "אחרי". ולכאורה, היכן היא ההוראה, ואיזו הוראה היא הקשורה עם ניסן ועם "נגאלין" וכו' וכו'?

אלא, שאפילו בהתבוננות קלה מפיקים מזה הוראה נפלאה, והוראה גדולה, והוראה עיקרית. והיא: שכל ענין שפעלו, אפילו אם זהו ענין שבתכלית השלימות – צריך מיד לחשוב מה נעשה "אחרי".

והיינו: לכאורה, הוא פעל ענין בתכלית השלימות, ולמה זקוקים לשלימות גדולה יותר מ"בקרבתם לפני הוי"ו"¹⁸⁴, כפי שהי' בנוגע לבני אהרן, ועד כפי שמביא רש"י¹⁸⁵ שעל

(181) שם, כו.

(182) שעהיה"א פ"א.

(183) ראה תוד"ה נפסל – מנחות כ, ב. רמ"א יו"ד טשע"ו ס"ד. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קפ. סתצ"ד סט"ז. ועוד.

(184) ריש פרשתנו (אחרי טז, א).

(178) תהלים קמז, יט. ראה שמור"ר פ"ל, ט.

(179) ראה לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. ח"ח ס"ע 490-1. סה"מ חנוכה ס"ע רנג. ובכ"מ. וראה סה"ש תורת שלום ע' 237. אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה. ח"ב ס"ע שכב.

(180) בא"י, ט.

זה כתיב¹⁸⁵ "בקרובי אקדש", עוד יותר מאשר ע"י משה ואהרן? ובפרט כשמסתכלים באריכות הנפלאה באור החיים הק¹⁸⁴, כפי שמבאר את הענין דמיתת שני בני אהרן נדב ואביהוא, ואת גודל העילוי שהי' בזה.

ואעפ"כ נאמר (לא רק בנוגע לכל בני ישראל, אלא) אפילו בנוגע לנדב ואביהוא, שאצלם ישנו ה"אחרי" הבא לאחרי זה, אחרי ה"מות", אף שיש אצלם תכלית השלימות, "בקרבתם לפני הוי'", כמ"ש כל הלשונות "נעיונות עריבות ידידות חביבות נשיקות מתיקות" – לשון נפלא באור החיים (ואדמו"ר האמצעי מביאו בשערים שלו¹⁸⁶, מבלי להראות את המקור, כדרכו בכל המאמרים שלו).

נט. ואומרת כל הפרשה בכללותה, שאע"פ שהפרשה מספרת אודות עבודת יום הכיפורים, שעבודת יום הכיפורים היא "אחת בשנה"¹⁸⁷, יום המיוחד בשנה, יום הקדוש של כל השנה כולה, ובמקום זהו מקום המקודש מכל המקומות, בקודש הקדשים¹⁸⁸, ובנשמות דבני ישראל זהו "קודש הקדשים"¹⁸⁹ – דוקא ע"י הכהן גדול,

ולכאורה, הוא למד את הפרשה אודות עבודת יום הכיפורים, וכל העוסק בתורת יום הכיפורים זהו כאילו שהי' הענין דיום הכיפורים, ו"תורת אמת" אומרת את ה"כאילו", ולמה עליו לחשוב עוד מה יש לו עוד לעשות?

ועל זה אומרים לו, שכל הפרשה נקראת "אחרי": לפני שלמדת על יום הכיפורים, אתה עומד במעמד ומצב ד"אחרי", ומבלי הבט על השלימות שהיתה לך עד אז, אתה צריך לחשוב מה יבוא אח"כ ומה עליך לעשות, וכשסיימת את כל הענין דעבודת יום הכיפורים, ובאופן שלמדת את זה באופן ד"זאת התורה", ש"כל העוסק בתורת" הענין זהו כאילו שהענין נפעל – אחרי שמסיים פסוק זה, אומרים לו: אתה אווז רק בהתחלה ד"אחרי", ואח"כ באים כמה ענינים של "אחרי".

וכשהוא חושב שהוא צריך להבטיח ("באוארענען") רק ענינים דדקות שבדקות – אומרים לו: לא! אח"כ אתה צריך להבטיח את כל הענינים שאודותם מדובר ב"אחרי", עד לסיום הפרשה.

וכמדובר כמה פעמים התמיהה הכי גדולה: כאשר יהודי עומד ביום הכיפורים, ולאחר חצות היום, ואוחז כבר בנעילה, הוא כבר התפלל תפילת מוסף ג"כ, והולך להתפלל מנחה, ומיד אח"כ נעילה, וזהו יום הקדוש, והוא התנהג כאדם קדוש, והי' במקום קדוש – מה מבהירים אז בקריאת התורה? – הקריאה דפרשת אחרי, אבל לא

(185) שמיני י, ג.

(186) דרך חיים שער התפלה פל"ב (מ, ב). וראה גם מאמרי אדה"ז אתהלך – לאזניא ע' לג ואילך. ד"ה וידבר גו' אחרי מות תרמ"ט פי"ב (סה"מ תרמ"ט (קה"ת, תשפ"ב) ע' רמה⁽¹⁸⁷⁾ ואילך). המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסו.

(187) ס"פ תצוה (ל, י). פרשתנו טז, לד.

(188) ראה כלים פ"א מ"ט.

(189) ראה דברי הימים-א כג, יג. אגרות-קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חכ"ג ע' רכ הערה ד"ה להבדל.. נתקדש קדש קדשים.

הקריאה להתחלתה, אלא למנחה קורא את מ"ש אחרי הביאור דעבודת יום הכיפורים, שעליך לדעת ש"כמעשה¹⁹⁰ ארץ מצרים. . לא תעשו¹⁹¹!

אבוי ("אָ געוואַלד")! הוא עומד ביום הכיפורים, הוא מתכונן לנעילה, הוא עומד בקיטל, הוא עומד בתוך רבים מישראל, ואומרים לו: עליך לדעת, שבמעמד ומצב שלך עליך להישמר מ"מעשה ארץ מצרים" ו"מעשה ארץ כנען"¹⁹⁰!

וזה מורה עד כמה נוגע ה"אחרי". הוא יכול לחשוב: מילא אם הוא לא קיים הידור מצוה; אמנם יש רמז בשם הפרשה, אבל הוא יודע שהוא למד את הפרשה דעבודת יום הכיפורים, ולמד את זה עם כל ה"שטורעם", ויש לו את הבטחת "תורת אמת" שהענינים נפעלו, ובמילא הן אמת שיש עוד ציווי ד"אחרי מות שני בני אהרן"¹⁸⁴, מה צריך להיות אח"כ, אבל מכל מקום הוא עדיין אינו אוחד בהידור זה המיתוסף עי"ז שיתבונן ב"אחרי", ועל זה אומרים לו: רחמנא ליצלן, אם לא תמשיך לקרוא את מ"ש אח"כ בפ' אחרי, לא תדע מהאזהרות שעליך להישמר מכו"כ ענינים, ועד שאתה צריך להישמר מ"כמעשה ארץ מצרים" ו"כמעשה ארץ כנען", וזה נוגע לזה.

ל. זהו כבר פרטים באחרי גופא; וכאן רואים כיצד ענין בתורה שהוא לכאורה רק שם בעלמא, רק תיבה אחת ויחידה, "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים"¹⁹²,

וכידוע וכמבואר בספר החקירה¹⁹³ (ומובן גם בשכל), שכאשר יעמידו הרבה גבולים ביחד, לא יכול להיות מזה "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים": זהו אלף אלפים, ריבוא רבבות, אבל לא בלי גבול; וכאשר נאמר שזוהי אריכות אמיתית, אז זהו יום ש"בתחילתו הוא ארוך"¹⁹⁴, הרגע הראשון של היום הוא כבר ארוך, ולכן זה נקרא "יום שכולו ארוך"¹⁹⁵, המורכב מכך וכך רגעים.

צועק יהודי: כיצד ביכלתו לעשות מפעולה שעושה, שמניח תפילין ונותן צדקה, שיהי' מזה בלי גבול? הוא רק אומר את הפרשה, ואומר את זה ע"פ הכוונה הכתובה בשולחן ערוך, ויודע את הכוונות ע"פ הסוד וכו', אבל הכל באופן של גבול!

ועל זה אומרים לו: אתה מברך ברכת המצוות, ואתה יודע מה כתוב בפירוש המילות, ו"במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא"¹⁹⁶, "אשר קדשנו במצוותיו וצונו להניח תפילין" – הוא מתחבר עם הקב"ה. איי כאן למטה אתה רואה בעיני בשר רק ד' פרשיות שהן בבית שהוא אצבעיים על אצבעיים (שזהו השיעור המהודר ע"פ תורה¹⁹⁷)

194 תו"א תולדות יח, סע"ד.

195 ראה קידושין לט, ב. וש"נ.

196 כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סל"ח (עט, ב). וש"נ.

197 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סל"ב סוס"ג. וש"נ.

190 פרשתנו יח, כג.

191 בחלק זה של השיחה בכה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חרישית. המו"ל.

192 איוב יא, ט.

193 ה, א"ב.

– הרי בזה עומד הבלי גבול האמיתי של מי ש"קדשנו במצוותיו וצונו". ועד"ז עד ב"כל מעשיך לשם שמים", ועד "בכל דרכיך דעהו".

ומכיון שזהו בלי גבול, איפה שאתה רק אוחז, אפילו בעבודת יום הכיפורים, יכול להיות לך בלי גבול גדול יותר, שהבלי גבול הגדול יותר לגבי הבלי גבול הקודם הוא בערך של גבול לגבי בלי גבול, כמבואר בכמה מקומות.

וע"ד כפי שזהו גם בפשטות, שישנו ה"מאדך"¹⁹⁸ – "מאוד שלך"¹⁹⁹, שלגבי השני זהו ענין שבהגבלה, דאין הפירוש והדיוק דוקא אדם שני, אלא הוא עצמו, כאשר מעלה בקודש, נעשה אצלו ה"מאדך" של אתמול ענין של מדידה והגבלה בנוגע להיום.

לא. וזהו הלימוד הכללי מאחרי, שלכן זהו ענין עיקרי ולימוד כללי הנוגע כשהולכים לזמן דלימוד פרקי אבות, וכשהולכים להתחלת הקיץ, וכשהולכים לכל עשרת המבצעים, והולכים (לא ח"ו מהקב"ה, אלא) מהישות והמציאות שלו וד' אמות שלו הפרטיות, ועושים מהעולם דירה לו ית'.

"תורת אמת" אומרת לו שהוא הצליח, ופעל גדולות ונפלאות; אבל לא זו בלבד שאין זו הצדקה לעצור בזה, אלא אדרבה – אז צריך להיות ה"אחרי" באופן נעלה יותר, עוד יותר מ"אחת בשנה", ע"י "אחד" בישראל, הכהן גדול, בקדושת המקום, בקודש הקדשים – ה"אחד" במקום.

וזה נותן כח בכל הענינים האמורים, דמכיון שהתורה תובעת זאת, דבר ודאי הוא ש"איני מבקש . . . אלא לפי כח"²⁰⁰, שמקודם ניתן הכח לזה.

וזה ממשיך אח"כ במשך כל השנה כולה, שהקב"ה מוציא את כל אחד מישראל ואת כל בני ישראל מכל המיצרים וגבולים, מכל הענינים המבלבלים, ונעשית חירות אמיתית, "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה"²⁰¹,

ובמילא יכול לפעול באופן ד"ופרצת"²⁰², אין לו שום הגבלות מכל ענין שיהי' לפעול בכל הענינים שבהם צריך לפעול, כולל גם שיש לו בני חיי ומזוני ובכולם רויחי.

וכאמור לעיל – נעשה קיץ בריא, קיץ שמח, קיץ מוצלח וקיץ רחב, במרחב העצמי, עד למרחב ד"והבאתי אתכם"²⁰³ אל "ארץ טובה ורחבה"²⁰⁴, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

[ציוה לנגן ניגון הכנה, ניגון אדמו"ר הזקן (בבא הרביעית – פ"א), "ניע זשוריצי כלֶאָפְצִי"].

(201) אבות פ"ו מ"ב.

(202) ויצא כח, יד.

(203) ואראו, ח.

(204) שמות ג, ח.

(198) ואתחנן ו, ה.

(199) ראה תו"א מקץ לט, ד. סהמ"צ להצ"צ קכג, ב. ועוד. וראה ספר הערכים שם ערך אהבת ה' – בכל לבבך, נפשך ומאדך ס"ד (ע' תכו ואילך). וש"נ.

(200) תנחומא נשא יא. במדב"ר פ"ב, ג.

— שיחה ד' —

לב. בהמשך להמדובר לעיל בנוגע לשלימות, שלאחר כל השלימות צריכים להתחיל את העבודה ד"אחרי" – עאכו"כ כאשר מבבלים לשלימות:

ישנם יהודים המשוטטים ("בלאגדזשען") ומבלבלים לשלימות התורה, ע"י כל מיני פשרות, וכמדובר כמה פעמים שהם במעמד ומצב ד"תינוק שנשבה לבין העכור"ם²⁰⁵, ובמילא צריכים בכלל להתחיל איתם את החינוך מההתחלה, אבל בינתיים הם משוטטים ומבלבלים לשלימות התורה.

ועד"ז יש יהודים המבלבלים לשלימות העם – ע"י הענין ה"פראי" שאין לו שום מקום, אפילו לא בשכל הגשמי והחומרי, זהו רק ענין של נצחנות (מבלי להתחשב בסכנה הכי גדולה), שלענין מצד עצמו אין שום אחיזה, ואף אחד אינו רוצה את זה, אפילו אלו הצועקים על הענין ד"מיהו יהודי", ש"כל יתר כנטול דמי"²⁰⁶ – גיור שלא כהלכה רח"ל, והלבישו את זה בהסברים "פראיים" וטיפשיים, שאין כאן המקום לדבר בזה.

וביחד עם זה, ענין עיקרי בשלימות העם – שמוכרחים ליהודים אלו הנמצאים מאחורי מסך הברזל, החל מהיהודים הנמצאים ברוסי', שרוב כל הישיבות ורוב כל מקומות התורה, הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה, מוצאם מאלו שנולדו שם ולמדו שם (או שגם לומדים שם עדיין עכשיו),

ומוכרחים אליהם לשלימות העם, שהם יעמדו באופן של חירות אמיתית, גם בגשמיות, למטה מעשרה טפחים, "בנעריהם ובזקניהם בבניהם ובכנותיהם".

ועד"ז גם משוטטים היהודים המבלבלים לשלימות הארץ (מצד סיבות שונות ומשונות, ומלבישים את זה בהסברות שאין להן מקום כלל), שאין כאן המקום להאריך בזה.

ובפרט ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"²⁰⁷, וכמדובר כמה פעמים²⁰⁸ שכל גדולי ישראל בדורות שלפני זה (שמהם באים כל אלו שהם גדולים עכשיו, או שחושבים שהם גדולים) אמרו דבר ברור אודות שלימות הארץ, ועד שבנדון דידן זהו פסק דין ברור בתורה²⁰⁹, שכאשר יש ידיעה שעכור"ם "ממשמשיין ובאים",

– ובנוגע לפיקוח נפש אין צורך בידיעה ברורה, אלא מספיק ידיעה שהיא בגדר ספק, שספק פיקוח נפש לחומרא²¹⁰, ולא רק ספק אחד אלא אפילו ספק וספק ספיקא, עד מאה ספקות [שאינן הפירוש מאה ולא מאה ואחד, אלא זהו מאה בדרך גוזמא, שכולל את כל המספרים] –

208 שיחת מוצאי ש"פ משפטים (לעיל ח"ב ע' 368).

209 טושו"ע (ודאדה"ז) אור"ח סשכ"ט ס"ו.

210 ראה שו"ע אדה"ז שם ס"ג.

205 ע"פ ל' תז"ל – שבת סח, א"ב. וראה רמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ג.

206 חולין נח, ב.

207 שבת סג, א. וש"נ.

זהו פסק דין שצריכים לקחת כלי נשק, כלי זיין, ולעמוד על הגבולים, ולסגור את הגבולים, עם כל הפרטים שצריכים לעשות עבור זה.

ואין בזה הענין ד"אל תתגרה בגוי גדול"; זהו פסק דין ברור בתורה, שהיא יודעת שבמקום אחר בתורה כתוב²¹¹ "אל תתגרה בגוי" (אפילו בגוי קטן, ועאכו"כ בגוי גדול), והתורה גם יודעת שכתוב בפסוק²¹² "ודרשו את שלום העיר", ו"דינא דמלכותא דינא"²¹³ עם כל הפרטים שבדבר, ואמרה שאין זה מגיע ואין לזה מקום כאשר באים לענין של ספק ידיעה שעכו"ם "ממשמשין ובאים".

ובפרט שאין זו ידיעה שבספק אלא ידיעה ברורה, ובפרט שאין זו סתם ידיעה, אלא במקומות אלו ובזמנים אלו שבהם לא הקשיבו לפסק דין ברור זה בתורה – יודעים את התוצאות שהיו בפועל, בכמה קרבנות זה עלה רח"ל, שאפילו נפש אחת מישראל היא "עולם מלא"²¹⁴, ועאכו"כ כו"כ נפשות בישראל.

וכל אלו המשחקים בזה, ומפני טעמים שונים ומשונים אומרים באופן אחר – אינני יודע מהו היסוד שלהם; אולי יש להם יסוד, אבל הם צריכים לדעת עכ"פ מכאן ולהבא שאין זו שאלה באיסור והיתר סתם, ולא שאלה באורח חיים, ביורה דעה, אבן העזר וחושן משפט סתם, זוהי שאלה בפיקוח נפשות ממש למטה מעשרה טפחים, הי' לא תהי'!

וכל שאר הטעמים שיש בזה – בטלים ומבוטלים ע"פ דין התורה, ומכאן ולהבא בודאי יתחשבו בזה, וכל אחד יאמר כפי שהיצר טוב שלו יורה לו.

ועכ"פ מצדי – ובודאי שכל אלו הנמצאים כאן או חו"ם ג"כ כך – זהו פסק דין ברור בשולחן ערוך, שהן בארץ הקודש והן בחו"ל, אפילו כשבאים על עסקי קש ותבן, ואפילו כשרק "ממשמשין ובאים", ואפילו כשזהו רק ספק וספק ספיקא בכל זה (שכאמור לעיל המצב רח"ל לדאבוננו אינו כך, אין זה ספק ולא ספק ספיקא ולא ידיעה בעלמא, אלא יש על זה יותר משלוש פעמים שכבר הי' ויודעים עם מי יש עסק) – אסור לפתוח לפניהם את כל הארץ רח"ל, או את כל הכרך או את כל העיר או את כל השכונה, הן בחו"ל והן בארץ הקודש, עם כל האחריות שלוקחים על עצמם בזה.

ולאידך גיסא, ישנה ההבטחה של "תורת אמת", שהיא גם "תורת חיים" – הוראה²¹⁶ בחיים, המעמידה בתור הקדמה ש"אל יבוש מפני המלעיגים"²¹⁷: ילעגו ממנו, יאמרו שהוא בטלן, אין לו שייכות למפלגה, אין לו צבא תחתיו, הוא לומד חסידות, הוא

216 ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה זח"ג נג, ב.
217 טור ושו"ע אדה"ז (מהדו"ת) או"ח רס"א.
וראה גם רמ"א שם. שו"ע אדה"ז שם מהדו"ק ס"ג.

211 ראה פסחים ק"ג, א.
212 ירמ' כט, ז.
213 גיטין י, ב. וש"נ.
214 סנהדרין לו, סע"א (במשנה).
215 נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה.

אינו יודע מה נעשה בישיבה זו שבה מדברים על חסידות וכו' וכו', שאין כאן המקום להאריך בזה – אך אם "אל יבוש מפני המלעיגים", בין אם הוא ליטאי ("ליטוואק") או "עולם'שער" או סתם יהודי, או אפילו חסיד וכיו"ב – ישנה ההבטחה ש"אל יבוש מפני המלעיגים" קשור עם "שויתי הוי' לנגדי תמיד"²¹⁸, שזה כתוב בחדא מחתא, באותו סעיף ברמ"א,

– שזהו "ובני ישראל יוצאים ביד רמה", כידוע הרמז של גדולים בדור הרמ"א ושל אחרי²¹⁹, ש"ובני ישראל יוצאים ביד רמה" (שכתוב בה') קשור עם "ובני ישראל יוצאים ביד רמ"א" (בא'), שהולכים ע"פ פסק דין הרמ"א.

וכמדובר, ובפרט שנפסק בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן, שהוא ה' פוסק בנגלה דתורה ופוסק בנסתר דתורה, ובאופן ד"שני אור", שזה נעשה אצלו דבר אחד יחדיו²²⁰; אבל גם אלו שאינם שומעים ענין זה – בודאי קולטים את הפסק דין הברור של הרמ"א בהתחלה ובסעיף הראשון של הסימן הראשון של חלק הראשון של כל ד' חלקי השולחן ערוך,

שזהו ההתחלה לכל הבא לאחרי זה, כולל הלכות תלמוד תורה, כולל הלכות תפילה, כולל הלכות שמירת שבת, כולל הלכות "דינא דמלכותא דינא" דחושן משפט, וישנו הדין המיוחד הקשור עם שמירת נפשות מישראל, כמדובר לעיל, הן בחו"ל והן בארץ הקודש, שידיעה ואפילו ספק ידיעה ש"ממשמשינ ובאים" אפילו על עסקי קש ותבן, אומרת התורה שזה פותח רח"ל את הארץ לפניהם, מכיון שזהו על הגבול [שעכשיו זהו כל ישוב של בני ישראל], עם כל התוצאות רח"ל ה' לא תהי'.

ובודאי שאצל כל אחד מישראל וכל בני ישראל יהי' (כפי שהחלו לקרוא בתפילת מנחה היום) "קדושים תהיו"²²¹, ולא רק קדושים דנבראים, אלא "כי קדוש אני"²²¹, מפני שקשורים עם קדושתו של הקב"ה²²², עם כל הברכות הקשורות לזה.

לג. ולכן, כדי שזה יומשך בשמחה ובטוב לבב, ישירו עכשיו את הניגון "עוצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו א-ל"²²³;

על העצה והדברים של אומות העולם – דובר כבר מזמן ש"רגשו גוים ולאומים יהגו (שזהו ענין של) ריק", וצריכים רק להבטיח ("באָוואָרענען") בנוגע ל"עוצו עצה" ו"דברו דבר" של אלו ההולכים נגד הפסק דין בתורה מאיזה טעם שיהי', שבודאי יראה הקב"ה בחסד וברחמים, ובשמחה ובטוב לבב, ובטוב הנראה והנגלה, ש"לא יקום כי עמנו א-ל".

ואדרבה – כבר בימים האחרונים של הגלות יהי' הענין ד'ופרצת ימה וקדמה וצפונה

ונגבה"²⁰².

(220) ראה לקו"ש ח"ו ע' 37 ואילך. וש"נ.

(221) קדושים יט, ב.

(222) ראה לקו"ש ח"ז ע' 321.

(223) ישע"י ח, י.

(218) תהלים טז, ח.

(219) שו"ת חתם סופר או"ח סק"ג. שו"ת שוואל ומשיב מהדורא חמישאה ס"ח. לקו"ש ח"ב ע' 522. ועוד.

ובכל ענינים אלו, מכיון שמשבת זו "מיני" מתברכין כולהו יומי", הימים שלאחרי זה, כולל גם יום ההולדת של אדמו"ר מהר"ש, שאז "מזלו גובר"²²⁴ – ידוע הניגון שלו "מלכתחילה אריבער", עם הפתגם שלו בזה²²⁵, עם ההנהגה שלו בהתרחבות הכי גדולה בזמן הגלות.

וכן תהי' לנו, ע"י ש"נלכה באורחותיו"²²⁶, ונלמד תורתו, המיוסדת על וכוללת בתוכה את תורתו ומעיינותיו של הבעש"ט, ועם "יפוצו מעיינותיך חוצה"²²⁷ בזמן הגלות יהי' "מלכתחילה אריבער" בכל הענינים.

ובאופן ד"הוי' ילחם לכם ואתם תחרישון"²²⁸, שבני ישראל יתעסקו עם לימוד התורה וקיום מצוותי', שלימות התורה ושלימות העם, שזה יביא גם לשלימות הארץ.

ומתוך שמחה וטוב לבב יעשה הקב"ה את כל הענינים, ונתכונן בתוככי כלל ישראל לקבל פני משיח צדקנו, "בחוקתי תלכו (שתהיו עמלין בתורה) ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם",

בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

[אחרי שיחה זו ניגנו "עוצו עצה". אח"כ הורה לנגן "ופרצת". "מלכתחילה אריבער".

ההתוועדות הסתיימה בשעה 12:20 לערך.

אח"כ הורה להכריז על הסדר, ובירך ברכת המזון. אח"כ נתן את החלות והמצות והמים לר' ד. שי' ר. עבור ההתוועדות השנתית של צעירי אגודת חב"ד. אח"כ חילק לכל הנאספים שיחיו מ"כוס של ברכה".

טרם צאתו התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאוא".

227) אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נרפסה בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחילתו.
228) בשלח יד, יד.

224) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע שם.
225) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. חכ"ז ע' 166. ועוד.
226) ראה אגה"ק סימן זך (קמו, א).

בס"ד. מה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א
להת' השלוחים שיחיו לישיבת "מגדל אור"
במגדל העמק, ארה"ק ת"ו,
יום א' פ' קדושים, אדר"ח אייר ה'תשל"ח*

הנחה בלתי מוגה

א. שהקב"ה יברך ויתן הצלחה לכל אחד מכם, ולכולכם יחדיו, במילוי השליחות להגדיל את הישיבה דמגדל העמק (סניף של תומכי תמימים), באופן דלהגדיל תורה ולהאדירה! בכמות ובאיכות –

ע"י שתוסיפו בעצמכם בהתמדה ושקידה בלימודכם, הן בנגלה והן בחסידות, ובהנהגה חסידותית,

וגם שכל אחד מכם יקח עכ"פ אחד או שנים משאר התלמידים ומאנשי העיר, ולפעול עליהם גם ככה,

אבל העיקר – ע"י דוגמא חי', להראות בעצמכם כיצד צריכים להתנהג. ושיהי' בהצלחה רבה ומופלגה,

לגאול חלק זה של ארץ ישראל ולהעמידו למעלה ממיצרים וגבולים.

ושזו תהי' התחלה טובה לכל ארץ ישראל² – להוציאה ממיצרים וגבולים, ושזו תהי' הכנה קרובה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

ב. כדי לעשות אחיזה גם בענינים גשמיים³ – ינתן לכל אחד מכם שטר אחד לצדקה שם (במגדל העמק), והשני – בכותל המערבי.

– תתדברו יחדיו ביניכם מתי לנסוע לשם, לכותל המערבי, כולכם ביחד,

ותיקחו עמכם גם את ראש הישיבה והרב גרוסמן, עם כל השייכים לזה, ושם לחזור ענינים בנגלה ובחסידות, וגם לתת את זה לצדקה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מהשלוחים שיחיו שטר של עשר ל"י ושטר של חמישים ל"י].

לקשר את זה עם ענין כללי על כל השנה כולה.

(2) ראה זח"א קיט, א. וראה רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב וברדב"ז שם.
(3) להעיר מרמב"ן לך לך יב, ו. וראה לבוש על הרקטני לך לך שם. דרשות הר"ן דרוש ב'.

(* שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ונרפסה בלקו"ש חי"ד ע' 8-337. בהוצאה זו נרפסה הנחה בלתי מוגהה.
(1) ראה חולין סו, ב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א לקו"ש מכתבים הכלליים לחג הפסח שנה זו].

ג. [אח"כ נתן להבא-כח של הקבוצה כנ"ל, ואמר:]

למסור זאת בשם כולכם להרב גרוסמן, מסתמא הוא ג"כ יסע עמכם לכותל המערבי. וגם לתת לו את בקבוק המשקה שיעשה שם התוועדות חסידית, במגדל העמק, מיד בישיבה, ולהזמין לשם מהעיר ג"כ, ושם תחזרו נקודות מהענינים שדוברו כאן, והעיקר – שכל הענינים יהיו עם פנימיות ועם חיות, ועד באופן דהולך ומוסיף ואור.

סעו לבריאות, ולשמוע מכם בשורות טובות.

[ואמר לבא-כח הנ"ל:]

ומסתמא תכתוב דו"ח כיצד היתה הנסיעה, וכיצד היתה ההגעה, ומילוי השליחות הפרטית והשליחות הכללית, וללכת "מחיל אל חיל"⁴.

(4) ל' הכתוב – תהלים פד, ת. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז רסקנ"ה. וש"נ.

ימי משיח – תשנ"ג

לעולם ועד", וניגנו כ-13 דקות עד לשעה 9:30 כשכל הזמן כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א נמצא עדיין בחדר המיוחד. כל הוילונות היו מורדים ולא הי' ניכר שום דבר. הקהל ניגן וקיוה ש"אָט אָט" ייצא כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לקהל, אך לפועל, בשעה 9:30 חזר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לחדרו והאור כבה בחדר המיוחד.

מחכים לימים טובים יותר, ובפרט כשאנו עומדים בפתח חודש אייר ר"ת "אני ה' רופאך", שנראה זאת בעיני בשר – וראו כל בשר את מלכנו בבריאות הנכונה במילואה והתגלותו לעין כל תיכף ומיד ממש.

• יום חמישי, א' אייר – בדר"ח "אני ה' רופאך" •

קריאת התורה התקיימה כרגיל, כשכל הדלתות פתוחות.

היום ביקרו אצל כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ד"ר מור שי' וד"ר גוטיע שי' (הצרפתי, שביקר כאן אשתקד סמוך לעת התרחשות האירוע), ומסרו עדכון מהמצב הבריאותי, לפי ראות עיניהם, כתוצאה מהצילומים שנעשו יום קודם לכן, באמצעות ה"טרוק" (משאית).

בבדיקתם העלו, כי ענין זעקות הימים האחרונים אינו גופני וכל הבדיקות מראים תוצאות טובות. כמו"כ נראה אשר ישנה התקדמות כלשהיא, ומקווים שתמשיך עוד יותר.

לאחר ביקורו של ד"ר מור, שאלו א' מחברי המזכירות אודות מצבו של כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, ובהתייחסו

• יום רביעי, ל' ניסן –

• א' דראש חודש אייר •

לתפילת מנחה נכנס כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בשעה 4:54, ובסיום התפילה לא יצא אל המרפסת. הקהל החל לנגן "יחי אדוננו", וכעבור שתי דקות חזר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לחדרו הק'. האור בחדר המיוחד כבה, וכל הקהל חזר לביתו.

בשעה 5:45 הגיעה המשאית עם ה"קסטקילסט" (מכונת הצילום), ובשעה 6:25 לערך יצא כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א בעד הדלת הראשית ונכנס למשאית, שם שהה עד לשעה 7:05 לערך.

בשעת מעשה עמדו עשרות תמימים ואנ"ש עם ספרי תהילים בידיהם, והתפללו לבריאותו של כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א. לאורך כל הדרך מהדלת הראשית למשאית הקימו סככה להסתיר מעיני הקהל בעת יציאתו של כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א.

בשעה 9:06 נודע על תפילת מעריב. למרות השעה המאוחרת התמלא 770 תוך דקות ספורות, והקהל הגיע בתקוה ובציפי' לזכות לראות את כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א.

כעבור כמה דקות נכנס כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לחדר המיוחד, ובסיום התפילה, כבר באמצע "עלינו", נסגר, כרגיל, הוילון בחדר המיוחד. האור במרפסת לא נדלק ולא הי' ידוע האם כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ייצא אל הקהל. עם סיום קדיש בתרא החלו לנגן "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

אדמו"ר מה"מ שליט"א – ב' אייר תשנ"א.
אח"כ לימד ר' שלום שי' מרוזוב
שיחת קודש בענין תפקיד הצעירים ועל
מטרתו של ארגון צא"ח (לקו"ש חכ"ג ע'
431).

לאחר מכן התכבד המשפיע הראשי
דקראון הייטס, ר' אלי' חיים שי'
רויטבלט, שנשא דברי התעוררות ודיבר
על אחת הנקודות שעורר כ"ק אדמו"ר
מה"מ שליט"א במכתב היסוד של
צא"ח, ועורר הנ"ל על הענין של עבודה
עם עצמו ועבודה עם הזולת, במצוות
מעשיות, יראת שמים וכדומה.

יו"ר צעירי אגודת חב"ד המרכזית,
ר' דוד רסקין, דיבר במעלת היום דב'
אייר – כפי שמצינו שאדמו"ר מהוריי"צ
החל לכתוב את הס"ת של משיח בב'
אייר (תש"ב) דוקא. הנ"ל שב ועורר
אף הוא, ע"פ דברי כ"ק אדמו"ר מה"מ
שליט"א במכתב היסוד – בענין העבודה
עם עצמו והעבודה עם הזולת, שזהו
התפקיד של צא"ח! וא' הנקודות שכ"ק
אדמו"ר מה"מ שליט"א עורר – שהדבר
הראשון בעבודה עם הזולת הוא חזרת
דא"ח ברבים.

כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א אמר
פעם (לפני 25 שנה) לר' שניאור חיים
הכהן שי' גוטניק, ביחידות, שאם כולם
היו חוזרים דא"ח, משיח כבר הי' בא.

כן סיפר: בשבת מברכים אייר תשט"ו
ייסד כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א את
המוסד צא"ח, כידוע, ובשנה לאחרי
זה, כשעלו לקחת משקה בקשר עם
ההתוועדות והודיעו שזה בשייכות
להתייסדות צא"ח בשבת מברכים אייר
– ענה כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א: "לא
בשבת מברכים, אלא בב' אייר שאז היתה

לכאבים אמר הד"ר כי זהו דבר רגיל,
ובאשר לבריאות – באופן כללי – ישנו
שיפור והתקדמות, אך יחד עם זאת צריך
לצפות ולקוות למצב תקין לחלוטין.
לדברי הרופאים, הם רואים התקדמות
מעבר למה שציפו בשנה שעברה,
והדגישו שהדבר בא בזכות כח הרצון
החזק של כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א
המהווה מרכיב מרכזי בתהליך ההחלמה,
והביעו תקווה לשיפורים גדולים
ומשמעותיים עוד יותר בעתיד הקרוב.

לאור המצב האחרון, מתקיים ב-770,
בזא"ל הקטן למעלה, מידי ערב בשעה
7:30, מנין לתהילים, לפי החלוקה לימי
השבוע.

ההתוועדות המסורתית של צעירי
אגודת חב"ד התקיימה, כמדי שנה,
בתאריך הקבוע לכך – (אור ל)ב' אייר,
"תפארת שבתפארת".

מסתבר כי לא רק התאריך מאפיין
את ה"מסורת" של ההתוועדות, אלא
גם מנחה ההתוועדות – כמו תמיד –
חבר הכולל. וכך סיפר ר' דוד שי' רסקין,
מנהל צא"ח: ההיסטורי' שייכת למזכיר
הרחמ"א שי' חדקוב, שעורר והעיר,
שמאחר ותלמידי הכולל מתכוננים
לצאת בשליחות כ"ק אדמו"ר מה"מ
שליט"א, וזה כל ענינם, ובזמן שהותם
בכולל מתחנכים על ברכי השליחות –
בפועלם, בשליחות צא"ח, בבתי מרפא
ובבתי כלא וכדומה, שזהו ענינו של
צא"ח, לכן איפוא מן הראוי שא' מחברי
הכולל בדוקא ינחה את הכינוס, וידווח
בפרוטרוט וכאחד מתוכם על הנעשה.

את הכינוס הנחה חבר הכולל, ר'
מנחם מענדל הכהן שי' כהן, ובראשית
הערב השמיעו קלטת משיחת כ"ק

בעיר אלבני, בירת מדינת ניו יורק, ובין הדברים - שהכריזו על 92 ימי חינוך נוספים במעגל השנה, בקשר עם י"א ניסן. האירוע כובד במעמד סנטורים ומושל מדינת ניו יורק, מר מריו קומו, שבתוך דבריו אמר, שכשאנו עושים מאזן שנתי כמה כסף הוקצב לבתי מרפא וכמה לבתי כלא וכדומה, הרי החסכון הי' כה עצום אילו עמדנו עתה בימות המשיח, כאשר לא יצטרכו לכל הדברים האלה... ובעצם, הוסיף קומו, אז גם לא יצטרכו אותי ואהי' מחוסר עבודה...

לאחר מכן עלה ר' כתריאל שי' קסטל, מארגן הפגישות ע"י צא"ח, ומסר דו"ח על ההצלחות הגדולות שנקצרו ב"פגישות" שמתקיימות מפעם לפעם. כן הזכיר אודות האסיפה החשובה של רופאים מהאיזור, שתתקיים אי"ה בשבוע הקרוב, והתקווה בע"ה שהיא תניב פירות ופירי פירות.

ר' טובי' שי' טלדין, ראש השלוחים מלונג איילנד, מסר דו"ח מהפעולות בעירו בעניני משיח.

ר' ירחמיאל שי' בנימינסון מ"צבאות השם" [מוסד שהוקם ע"י צא"ח בהוראת כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, ולאחר 5 שנות פעילות במסגרת צא"ח, קבע ברכה (שם) לעצמו] - סיפר על התערוכות הגדולות שעושים לילדים (במנהטן).

ר' שמעון שי' העכט ממוסד של"ה הזכיר למשתתפים על האירוע הגדול ש"בפתח" - "ל"ג בעומר פאראד", שבקביעות שנה זו יחול ביום ראשון, ומבקשים מכל אחד ואחד להשתתף בגופו.

ר' יעקב שי' שטרן, תושב השכונה, שהי' בקשר עם אנשים "מבחוץ", הביא

ההתייחסות.

דבר נוסף, מעניין אף הוא, גילה ר' דוד רסקין וסיפר: הי' זה בעודו בחור בישיבה, כאשר יחד עם הת' (ר') גדלי' שי' קארף נכנסו בב' ניסן אל כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א וביקשוהו שיתוועד עם התמימים, "יומא דקא גרים" - וכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א השיב להם כי תוועד בחודש לאחר זה, בב' אייר...

במשך השנים היתה אף הוראה שביום זה יקיימו התוועדויות גם בשאר הסניפים.

לקראת י"ד כסלו תשי"ט, במלאות שלוש שנה לחתונת כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, באו בהצעה ורצון לתת מתנה לכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א: להדפיס את שיחותיו הק' (דבר שלא הי' נהוג ונפוץ עד אז...), וכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א השיב בחיוב, ואמר ש"זהו ענינם" (של צא"ח). אלא שמאוחר יותר, ע"פ בקשתו של א' מזקני החסידים, נתן כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א רשות מיוחדת להקים "ועד להפצת שיחות", כגוף נפרד...

אחרי הדברים האלה, מסר ר' דוד רסקין דו"ח מהתהלוכות שהתקיימו בחג השבועות, ובמשך כל השנה ("הקהלת קהילות"). כן שיתף את הקהל בתוכניות לטווח הארוך. יחד עם זאת עורר על כך שכמה שיותר מאנ"ש והתמימים ידאגו ליטול חלק בפעילות, וכל הפעולות צריכות להיות חדורות עם ענין המשיח.

כן דיבר בשבחם של קבוצת התמימים שפרסמה את ביאת המשיח ברחבי ארה"ב ועוררה הדים...

מנהל צא"ח, ר' שמואל מ.מ. שי' בוטמן, מסר דו"ח מהמסיבה שעשו

• ליל שבת קודש •

עם כניסת השבת גדשו המונים את ספסלי בית הכנסת, בהמתנה לקריאת "קבלת שבת". אך משזו התאחרה לבוא ונודע מחברי המזכירות אשר לעת עתה לא נזכה לראות את מלכנו – החליטו איפוא הגבאים להתחיל בתפילה.

בערב שבת קודש הוחמר מצבו של הרחמ"א חודקוב, ובליל שבת קודש, בשעה 11:07, עלתה נשמתו השמימה.

למעשה, פעמיים קודם לכן הוא חדל לנשום, אך הרופאים הצליחו להנשימו, אבל בפעם השלישית "נצחו אראלים את המצוקים"...

בנו יבלח"ט ר' שלום ישראל שי' נכח בשעת יציאת הנשמה.

יצויין כי עד לרגע האחרון שמר הרחמ"א חדקוב על צלילות דעתו (המפורסמת), וכמו"כ, ביום חמישי האחרון חתם על כל הצ'קים של חברי הכולל והעובדים תחתיו...

כפי הנודע, באה פטירתו מאפיסת כחות. הלב פסק לעבוד, ויחד עם זאת אירעה בעי' בריאותית נוספת (שעדיין לא ידועה ברורות, האם נכנסו מים לריאות או משהו אחר).

בן צ"א שנה הי' בפטירתו.

לאחר שנפטר, א' מעובדי בית הרפואה (גוי כמובן) התקשר לבית בנו של והשאיר את ההודעה על המזכירה האלקטרונית. באותה שעה הי' א' הנכדים בבית וקיבל את ההודעה שנשמעה בקול.

בשעה 1:30 לפנות בוקר לערך הגיעה השמועה ל-770. התמימים ששהו

את תגובותיהן החיוביות – פרי ביקוריהם של הטנקיסטים ופעילי צא"ח בעירם.

יצויין כי במהלך ההתוועדות חולק ממשקה של כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א.

ההחלטות שנעלו את ההתוועדות, עוררו אודות כמה ענינים של פועל: א) אחדות בין איש לרעהו שצריכה לשרור בתוכנו, ובפרט בימי הספירה; ב) ללמוד ענינים של גילוי המשיח; ג) לימוד פרקי אבות.

היום הורע מצב בריאותו של יו"ר מזכירות כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, יו"ר ועד אגוד"ח העולמית, מנהל המל"ח ומנהל מחנה ישראל, ר' חיים מרדכי אייזיק שי' חדקוב, והובהל לבית הרפואה "ברוקדייל" שבברוקלין. ישלח לו השי"ת רפואה שלימה תיכף ומיד ממש.

• יום שישי, ב' אייר •

לתפילת מנחה יצא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (להפתעת הכל) בשעה 1:35 לערך. חלק חשוב מהתמימים שהו אותה שעה ב"מבצעים", אך רבים אחרים הספיקו להשתתף ולראות את פניו הק' – אחרי הפסקה של יומיים, כאשר בסיום התפילה יצא אל המרפסת.

בפתיחת הוילון אחז הש"ץ באמצע קדיש בתרא, וכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הביט לעברו. בסיום הקדיש פנה כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לשמאלו וסימן מעט בידו הק' (והי' נראה כסימן לסגירת הוילון), אך תיכף פנה חזרה והחל לעודד את השירה "יחי אדוננו" בתנועות ראשו הק' כשסוקר את הקהל, וכעבור זמן קצר פנה שוב וסימן לסגירת הוילון. הגילוי ארך כדקה, והשעה היתה 1:48.

זכינו לראות את מלכנו כלל - לא הוסיפה לשמחת השבת...

• מוצאי שבת קודש •

עם צאת השבת נודע אודות צאתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לתפילת מעריב, ושמחה רבה מילאה את הקהל הק', שמהר לתפוס את מקומו בציפי' דרוכה לצאת כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א.

בסיום התפילה יצא כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א אל המרפסת. המבדיל, ר' יהודה שי' קעלער, החל בהבדלה, ולאחר שסקר את הקהל משמאלו, הפנה כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א את מבטו אל המבדיל, וכך בתנוחה רכונה מעט המשיך להביט עליו זמן רב. כרגיל ענה עם הקהל "ליהודים גוי" ו"אמן" על הברכות, וכן ענה "ברוך הוא וברוך שמו" בסיום ברכת המבדיל ובתחילת וסיום ברכה אחרונה. אף לאחר שהחלו לנגן - המשיך עדיין להישאר בתנוחה זו וניגן בפיו. לאחר מכן סקר מעט את הקהל ועודד את השירה בתנועות קלות, ולקראת סיום החל לעודד בתנועות ראשו הק' בחזקה, קדימה ואחורה, והקהל ניגן במרץ לא רגיל. לסיום סימן לסגירת הוילון. הגילוי נמשך כ-5 דקות, והשעה היתה 9:51.

עם צאת השבת הועברה הידיעה מפטירת הרחמ"א חדקוב ע"ה לאנ"ש ברחבי העולם, ושלוחים ועסקנים מכל רחבי ארה"ב מיהרו להגיע להלוי', שאמורה לצאת למחרת, יום א', בשעה 1:00 בצהריים.

תחנות הרדיו שידרו את ההודעה מידי שעה, וכן הודיעו על מועד

במקום סרבו להאמין... וכפי שהתבטאו: היינו בטוחים מאריכות ימיו של יו"ר המזכירות, כי ימשיך ויאריך עוד עד ביאת גואל צדק...

קבוצת תמימים התארגנה מיד ויצאה לבית הרפואה "לשמור" ולומר תהילים ליד מטתו, וכך במשמרות ישבו לידו עד לצאת הלוי' [עם צאת השבת הועברה מטתו לבית ההלוויות "שומרי הדת" שבשכונת בורו פארק].

• יום שבת קודש פ' תז"מ,

ג' אייר •

קריאת התורה התקיימה במועדה בזאל הקטן למעלה, כשהדלתות פתוחות.

בצהרי היום התקיימה התוועדות חסידית ב-770 ע"י הר' סריברנסקי שי' והר' פלוטקין שי'. בהמשך התוועדו ר' דוד שי' פלדמן, ר' יוסף שי' לוש ור' שמרי' שי' מטוסוב. נקודת ההתוועדות היתה בנוגע לתפקדנו העיקרי כיום.

במשך השבת העלו אנ"ש והתמימים זכרונות וסיפורים מהרחמ"א חדקוב ע"ה ופועלו הרב. יצויין כי הרחמ"א חדקוב שימש בעסקנות ציבורית החל מלפני 65 שנה - בברית המועצות, ומאוחר יותר, משנת תש"א, בבוא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לחצי כדור התחתון - עבודתו, התמסרותו והתבטלותו לכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א היו לשם דבר.

גם לתפילת מנחה לא זכינו לראות את מלכנו, והתקיים מנין מיוחד לקריאת התורה בזאל הקטן למעלה כשהדלתות פתוחות, ככתפילת שחרית. מובן מאליו, אשר הועבדה שבמשך כל השבת לא

בשעה 1:00 בדיוק החל מסע ההלווי' מול 770.

בהגיע המכונית מבית ההלויות, הנה בשונה מהנוהג הרגיל כאן ללוות את הנפטר בעוד הארון נמצא בתוך המכונית - הוציאו את הארון וחברי המזכירות, חברי ועד אגוח"ח, הותיקים והנכבדים שבשלוחים ואנ"ש שיחיו נשאוהו על הכתפים כברת דרך, ורק בחצותם את שדרת קינגסטון הכניסו את הארון למכונית, וקהל נכבד נסע בעקבות הארון בשיירה ארוכה של רכבים פרטיים ואוטובוסים אל בית החיים "מונטיפיורי".

יצוין כי היו רבים שהמתינו ליד פתח 770, בתקוה שכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ייצא להלווי', ולמרות הודעת חברי המזכירות וכו' אשר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לא ייצא - המתינו וקיוו להפתעות. רק לאחר שהארון עבר ולא היל' כלום, יצאו הללו ללוות את הנפטר.

עם תום מסע ההלווי' נודע על תפילת מנחה, וכל הקהל הגדול החיש פעמיו לעבר 770.

בשעה 1:26 נכנס כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א לחדרו המיוחד (הקהל לא ניגן בכניסתו). התפילה התארכה מהרגיל, ובסיומה יצא כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א אל המרפסת, אל הקהל. הש"ץ אחז לקראת סיום קדיש בתרא, וכשסיים, החל הקהל לנגן "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד". עם פתיחת הוילון (שהתעכבה מעט) סימן כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א בתנועה בידו הק', ולאחר מכן סקר את הקהל ועודד את השירה בתנועות ראשו הק', מעלה ומטה, כששפתותיו הק'

ההלווי'. כמו"כ פורסמו ברחבי השכונות היהודיות בניו יורק מודעות אבל מטעם ועד אגוח"ח בכותרת "שר וגדול נפל בישראל".

מספרים שהלילה ערך ביקור אצל כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הפרופסור ברנט מקנדה, שמקובל להחשיבו כ"מומחה מספר אחד" לנוירולוגי'. בצאתו הביע תקווה להתקדמות והשתפרות נוספת בעתיד הקרוב; חסידים הזכירו את הפתגם החסידי הידוע ש"עם כל רופא בא מלאך ועם רופא גדול במיוחד בא מלאך רפאל עצמו", ואיחלו שכבר תבוא רפואה שלימה למעלה מדרכי הטבע ע"י איזה שליח שיהי', בבחי' "יבוא הנס מכל מקום".

• יום ראשון, ד' אייר •

משעות הבוקר התאסף בחצר 770 קהל רב של אלפי אנשים ונשים, תלמידי התמימים, חניכי המוסדות "אהלי תורה" ו"בית רבקה", וכמו"כ הי' ניתן להבחין ב"משלחות מכובדות" מחצרות החסידיות הסמוכות (כבורו פארק וויליאמסבורג), ביניהם אדמו"רים, רבנים, עסקנים ומחנכים ידועים מחוגים שונים וסתם עמך בית ישראל - לקראת הלווייתו של הרחמ"א חדקוב ע"ה.

בין השעה 12:00 ל-1:00 בצהריים לערך, הודיעו לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א אודות פטירתו של הרחמ"א חדקוב, ונודע שכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הגיב בתנועה בידו ובראשו הק'.

בטרם עברה ההלווי' הודיע ר' א.י. ש"ט שבשעה 4:30 תתקיים אסיפה של השלוחים ב"משרד השלוחים" ("שלוחים אופיס") - בקשר למצב החדש.

התעוררות רחמים רבים למען החשת רפואת כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, והתגלותו וגאולת כל כלל ישראל תיכף ומיד ממש.

הרחמ"א חדקוב הוטמן מאחורי האוהל, מעבר לקיר המזרחי, בשורה הראשונה מימין, בסמיכות להרב זלמן שמעון דבורקין ע"ה. כל הקהל אמר צידוק הדין, ולאחר מכן אמר בנו - יבלח"ט ר' שלום ישראל שי' - את הקדיש.

לאחר מכן נעמד הקהל בב' שורות כנהוג ור' שלום ישראל עבר בין ב' השורות, כשכל הקהל מנחמו. מיד לאחר מכן נעמד הקהל בשורה א' ועברה תבלח"ט אשת הרחמ"א חדקוב תחי', וכן בתו.

לאחר מכן עבר הקהל והניח איש איש רגב עפר על קברו הטרי של הנפטר, כשבלב ובפי כולם התפילה והתקוה שתהא זו הפטירה האחרונה, וקיום ה"ואל עפר תשוב" כפשוטו בפעם האחרונה, ומכאן ואילך, ותיכף ומיד, יקויים "בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים".

בשעה 4:30 התקיימה אסיפה של השלוחים, כאמור. באסיפה זו החליטו כמה דברים: הוספה בתורה, תפילה וצדקה, תורה - חלוקת המשניות בין כל השלוחים לע"נ הרחמ"א חדקוב; תפילה - לימוד הלכות תפילה בשו"ע (וכפי שידוע שהרחמ"א חדקוב הי' "זהיר טפיל", ומעורר אחרים בענינים אלו); צדקה - פתיחת קרן גמ"ח לזכרו. בעת האסיפה אף עלו הצעות שונות בעניני הגשמיות, אלא שדברים אלו נשארו בגדר דיבור לעת עתה, עד להחלטה להביאם לידי

רוחשות כל העת. לקראת סיום החל לעודד בתנועות חזקות ומהירות יותר, וכעבור 55 שניות סימן בידו הק' בתנועה גדולה וגבוהה מהרגיל לסגירת הוילון. הסגירה התעכבה מעט, וכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הביט שוב לשמאלו, אך תיכף נסגר. השעה היתה 1:41.

לאחר התפילה יצא קהל גדול אל האטובוסים הרבים שעמדו לרשות המלווים, להסיעם לבית העלמין.

חברי המזכירות: הריל"ג והרחי"ק וכמו"כ ר' ניסן שי' מינדל ור' שלום מענדל שי' סימפסון השתתפו בהלוי' רגלי, ולבית החיים נסעו הרחי"ק, הרנ"מ והרשמ"ס, כשמאוחר יותר, תיכף לאחר תפילת מנחה, נסע גם הריב"ק לשם.

כל חברי ועד אגוח"ח העולמית, למעט אלו שמעבר לים, כר' אפרים שי' וואלף ור' נחמן שי' סודאק, השתתפו בהלווי'. החברים: ר' דוד שי' רסקין, ר' ניסן מינדל, ר' משה שי' הרסון, הרחי"ק, ר' א.י. ש"ט, ר' שלמה שי' קונין, והרב זלמן שי' גורארי', וכן שלוחים רבים וחשובים, "ראשי מדינות", הגיעו והשתתפו בגופם.

ר' חיים שלום דובער שי' ליפסקר, מה"חברא קדישא", ניהל את הקבורה, כמו גם את מסע ההלווי'. ר' לוי יצחק שי' שפירא (אף הוא מה"חברא קדישא") ביקש מחילה מהרחמ"א חדקוב, בשם כל אנ"ש והתמימים, ובכה והתחנן שיעלה למרומים לבקש ולהתחנן על רפואתו הקרובה של כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, ובנוסף לכך זקני החסידים הכריזו ב"שבועת חב"ר" שיעלה ויכנס להיכל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ולהיכלות כל נשיאי חב"ד נ"ע, ויתעקש ויתבע

פועל ממש.

יצחק שי' מישולובין, והשיעור נמשך עד עת תפילת מעריב.

היום לא זכינו לראות את מלכנו, לא במנחה ולא במעריב...

היום שב לחצר ר' י.כ., שחזר מ"סדרת הרצאות, שיעורים והתוועדויות" ברחבי אנטוורפן, בלגיה. הנ"ל יצא למסע בן שבוע ימים, ופעל מבוקר עד ערב, כשבבוקרים קיים שיעורים בתניא, ובערב הרצאות בנושאים בחסידות [אך נודע כי מסיבות שונות ומשונות לא דובר כראוי בעניני משיח... וד"ל].

• יום שלישי, ו' אייר •

הערב ביקר אצל כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ד"ר טישהולץ שי', ונודע כי יצא שבע רצון מביקור זה, לאור ההתקדמות בכמה תחומים.

בשעה 2:03 נודע אודות תפילת מנחה הקרבה ובאה, והרחובות מלאו מאדם... הצעירים שבהם באו על גלגלי האופניים, ולצידם נעו המכוניות ש"זרקו" את נוסעיהם ליד 770, כמו גם יתר האנשים שרצו בין גלגלי המכוניות והאופניים... והצד השווה שבהן - לזכות לראות את המלך. ואולם, לאחר המתנה של 15 דקות סימנו מבעד לחדר המיוחד שלא תתקיים כעת תפילה... הקהל, אין צורך לומר, כאב את האכזבה, ושב איש איש לעיסוקו. אך אף א' לא מסתפק ב"שכר פסיעות" - התקוה בפי כולם היא לחזור שוב על אותו מסע... ויפה רגע אחד קודם!

לאור המצב הזה, ממשיכים בפעולות רוחניות מיוחדות. אחת היוזמות הברוכות - מידי יום בשעה 7:30 בערב (שהיא שעת בין הסדרים) נאספים

גם חברי המזכירות של כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א התכנסו הערב לישיבה מיוחדת, ישיבה סגורה, שדנה בקשר לתפקידים שמילא הרחמ"א חדקוב.

לתפילת מעריב נכנס כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א בשעה 8:18, ואחרי התפילה יצא אל המרפסת. כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הי' נראה בהתרוממות הרוח ("אויפגעלייגט") ופניו היו מוארות יותר מבשבע האחרון. במהלך הניגון הביט לשמאלו ולמולו ועודד קלות את השירה, ולקראת סיום החל לעודד בחזקה בתנועות ראשו הק', דומה לתנועותיו במנחה, ואף ב"שטורעם" יותר. כעבור דקה סימן במבטו הק' ובתנועה קטנה בידו הק' לסגירת הוילון. השעה היתה 8:35.

• יום שני, ה' אייר •

• תענית שני קמא •

קריאת התורה התקיימה במועדה בזאל הקטן למעלה, וכרגיל, הדלתות היו פתוחות.

ע"פ קריאת הרבנים התקיימה היום תענית שעות, ובהתאם לכך התקיימו מנינים לתפילות ברוב עם עם אמירת סליחות ו"אבינו מלכנו" הארוך. בשעה 5:30 בערב התקיים מנין מיוחד לאמירת תהילים ב-770, ולאילו שהשלימו את התענית - התקיים מיד לאחר מכן מנין למנחה, עם קריאת "ויחל" ואמירת "עננו" ו"אבינו מלכנו" הארוך.

לאחר התפילה למדו שיעור ברבים בעניני גאולה ומשיח בתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א - ע"י ר'

השלוחים) של פרסום ברדיו בתדר מרכזי ביותר (WINS 1010) בשעות שיא של האזנה, מספר פעמים ביום - על בשורת הגאולה הקרובה לבוא תוך קריאה להוסיף בתורה ומצוות כהכנה לקראת ביאת המשיח. המסר שודר 45 פעמים כמנין "גאולה".

בזאל הקטן למעלה עשרות מתלמידי התמימים לאמירת תהילים כפי שנחלק לימי השבוע בתוספת עוד פרקים - בציבור, ואח"כ חוזרים קטע משיחת ק' ומסיימים בצדקה ו"מי שברך".
מהפעילות הכללית ראוי לציין כאן יוזמה מבורכת (שמופעלת ע"ד משרד

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

הבחור התמים **ארי' זאב** הכהן שי'

פערלאוו

לרגל הנחת התפילין, כ"ח ניסן ה'תשפ"ד

שיגדל לתורה ולחופה ולמעשים טובים

ויזכה להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לז"נ

הרה"ח הרה"ת הרב ר' **מרדכי צבי**

ב"ר **חיים יוסף שלמה** ע"ה

גרינוואלד

זכה לפעול בשליחות כ"ק אדמו"ר מלך

המשיח שליט"א בארץ הקודש

נלב"ע ג' אייר ה'תשע"ח

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

לזכות

הת' **משה נחמן** הלוי שי'

קרולפסקי

שזכה לסייע בהדפסת קובץ זה

שיזכה להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לזכות

משפחת **קארלעבאך** שיחיו

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הודעה ובקשה

בימים אלו מכינים לדפוס את הכרך השלישי של דברי משיח ה'תשל"ח

ואת חמשת הכרכים של דברי משיח ה'תשמ"ז

ובהזדמנות זו, הננו לפנות לקהל אנ"ש והתמימים שיחיו,

בבקשה כפולה ומכופלת, לסייע בהוצאות הדפוס ע"י

רכישת הקדשות (\$400 לרבע עמוד, \$770 לחצי עמוד,

\$1200 לעמוד שלם, \$7700 לספר שלם)

"ואשרי חלקם וגדול זכותם של כל אלו ושל יוצאי חלציהם שי"

שהתעסקו וממשיכים להתעסק בהדפסת הספרים, ע"י סיוע

בממונם, או טירחא בגופם וכיו"ב"

(תרגום משיחת ש"פ חוקת תנש"א)

כמו"כ, מי שיש תח"י הנחות או יומני בית חיינו וכיו"ב

שטרם פורסמו משנת תשמ"ז, ומשנת תשל"ח (ובפרט

מתקופת אדר ראשון-אייר), שלא ימנע בר, ויואיל לשגר

את זה למערכת בהקדם הכי האפשרי, לתועלת עם ישראל

הצמא לדבר ה'!

והעיקר - שנזכה לשמוע "דברי משיח" מפיו של משיח

צדקנו כ"ק אדמו"ר שליט"א תיכף ומיד ממש!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

אנא לפנות בהקדם לטל"/וואצפ: 718-5603770

או לאימייל: torasmoshiach@gmail.com

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א

בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאו!